

MAGAZINE

OPVOEDINGSONDERSTEUNING

OPINIES

Beleid, onderzoek en praktijk
over opvoedingsondersteuning

PRAKTIJKGIDS

---

48 inspirerende praktijken
uit het werkveld

Groeimee.be
over opvoeden gesproken

Het is nooit de rustigste zaadcel die het haalt

Eerste Hulp Bij Opvoedingsgevallen
opvoedingslijn.be
078 15 00 10

Groeimee.be is een website voor iedereen die bezig is met het opvoeden van kinderen. Je vindt hier informatie over opvoeden, een weerspiegeling van de meest actuele thema's over opvoeden en een overzicht van wat er te doen is rond opvoedingsondersteuning in je regio.

Voor het beantwoorden van opvoedingsvragen werkt **Groeimee.be** samen met de Opvoedingslijn.

In de wolken

Met beide voeten op de grond, stevig verankerd in de Vlaamse en Brusselse klei. Zo werken we bij EXPOO. Dichtbij de realiteit, pragmatisch, vanuit de wensen en verlangens van gezinnen en opvoedingsondersteuners. Of toch meestal. Een paar maand geleden zaten we met ons hoofd in de wolken. We kregen het voorrecht naar een congres te mogen in het Hoge Noorden. In het Noorse Tromsø, om precies te zijn. En nee, die figuurlijke mist ontstond niet door een glas Mack-bier. En ook de rendieren zaten er voor niets tussen. Het waren vooral de gesprekken met Vlaamse en buitenlandse collega's die ons hoofd op hol brachten. Tussen pot en pint – jaja, die Mack dus – kan er al eens gefilosofeerd worden. Zonder deadlines of concrete projecten, gewoon even “zomaar” nadenken. Het is intussen bekend: het noordelijk model is een voorbeeld als het over gezinsondersteuning gaat. Maar een vleugje vaderlandse trots mag niet ontbreken. Want wij zijn best goed

bezig. Opvoedingsondersteuners mogen trots zijn op hoe Vlaamse gezinnen ondersteund worden bij het opvoeden van kinderen.

Onderweg naar huis bleef het enthousiasme doorzinderen. Met het hoofd in de wolken, letterlijk dan. Waarom zouden we geen magazine maken? Of beter nog: een inspiratiegids over opvoedingsondersteuning. Om “het veld” – om in Vlaamse termen te blijven – een stem te geven en te tonen hoe trots we mogen zijn. Om elkaar te inspireren. De timing leek perfect: met de Huizen van het Kind slaan we binnenkort een nieuwe weg in. Opvoedingsondersteuning zal opnieuw haar plaats moeten zoeken. Al kunnen we intussen wel een stevige rugzak vol ideeën en praktijken opentrekken. Met beide voeten op de grond. Maar toch willen we het iedereen aanraden: blijf ook dromen. Neem de tijd om te filosoferen, tussen al de strakke deadlines in. Bedenk de gekste projecten. En laat het ons vooral weten. Wij dromen graag mee!

Steven Strynckx & Nele Travers, EXPOO.

05 *Opvoedingsondersteuning*

Een aantal definities

06 *Waarvoor kom jij 's ochtends uit je bed?*

EXPOO vroeg aan opvoedingsondersteuners wat hen drijft in hun werk

10 *Interview*

Katrien Verhegge

13 *Praktijkgids*

48 inspirerende praktijken uit het werkveld

34 *Blik op oneindig*

Het adviescomité van EXPOO over de toekomst van opvoedingsondersteuning

38 *Interview*

Stefan Ramaekers

42 *Het levenselixier van opvoedingsondersteuning*

4 belangrijke uitgangspunten

44 *Het perfecte ingrediënt*

Wat is onmisbaar bij opvoedingsondersteuning?

46 *Overtuigd van opvoedingsondersteuning*

Ideeën voor de verdere uitbouw

48 *Slotwoord*

Minister Jo Vandeurzen

51 *Spelletjespagina*

Kruiswoordraadsel en colofon

OPVOEDEN

een uitdaging?

Hulp bij de opvoeding is soms welkom, zowel voor ouders als professionelen. Maar onder welke vorm biedt u die hulp aan? Welke initiatieven bestaan al in uw regio?

Al eens bij uw provincie gepolst voor inspiratie?

Uw provincie bekijkt opvoedingsondersteuning net dat tikkeltje anders. Wij bundelen krachten en middelen regionaal en geven kansen tot ontmoeting en uitwisseling over sectoren heen. Ideeën rond opvoedingsondersteuning worden zo concreet en zetten vernieuwing in beweging.

Benieuwd of inspiratie nodig? Surf naar:

www.vlaamsbrabant.be/opvoedingsondersteuning - www.limburg.be/opvoedingsondersteuning
- www.west-vlaanderen.be/welzijn - www.oost-vlaanderen.be/opvoedingsondersteuning -
www.provant.be/welzijn

Opvoedings- ondersteuning

Wat is dat nu eigenlijk, opvoedingsondersteuning? Vraag het aan de gemiddelde Vlaming en hij staart je met een mond vol tanden aan. Tja, ondersteuning bij de opvoeding van kinderen zeker? Vraag het aan tien mensen uit 'het veld' en ze zullen je allemaal iets anders vertellen. Het lijkt iets heel logisch en eenvoudigs, maar het is toch een stuk gelaagder en genuanceerder dan je op het eerste gezicht zou denken. En doorheen de jaren is het begrip natuurlijk ook geëvolueerd. Gefinetuned, om het met een hip woord te zeggen. Een reis door de tijd: van 1992 tot nu.

1992

Opvoedingsondersteuning bestaat uit al die activiteiten die tot doel hebben de opvoedingssituatie van kinderen te verbeteren. Deze activiteiten richten zich niet op het kind, zoals bijvoorbeeld het onderwijs vooral doet, maar richten zich op de situatie waarin het kind wordt opgevoed.

In deze situatie zijn opvoedingsondersteunende activiteiten gericht op de opvoeders, maar ook op de context waarin de opvoeding plaatsvindt: het gezin, de kinderopvang, de buurt, de media, enzovoort. Kort samengevat heeft opvoedingsondersteuning tot doel de opvoeders te helpen opvoeden.

Hermanns Jo, *Het sociaal kapitaal van jonge kinderen, Utrecht (SWP), 1992.*

1999

Opvoedingsondersteuning is het geheel aan maatregelen, voorzieningen en structuren en activiteiten die erop gericht zijn de mogelijkheden van het (primaire) opvoedingsmilieu aan te spreken, te verrijken en/of te optimaliseren ten einde kinderen en jeugdigen optimale opvoedings- en ontwikkelingskansen te bieden.

Vandemeulebroecke Lieve, *Gezins- en opvoedingsondersteuning in Vlaanderen: naar een geïntegreerd aanbod?*, Provinciale studiedag *Kind en Gezin, Limburg, 1999.*

2000

De activiteiten die gezinsleden ervaren als ondersteunend of aanvullend bij de opvoeding. Ze zijn een

onderdeel van de maatschappelijke dienstverlening aan ouders en kinderen, uitgaande van de erkenning van het recht van ouders op respect voor hun privé- en gezinsleven, en de erkenning van het recht van kinderen op respect voor hun privé- en gezinsleven.

Bouverne - De Bie Maria, *Opvoedingsondersteuning en jeugdzorg, Gent (Academia Press), 2000.*

2007

Opvoedingsondersteuning is de laagdrempelige, gelaagde ondersteuning van ouders en opvoedingsverantwoordelijken bij de opvoeding van kinderen.

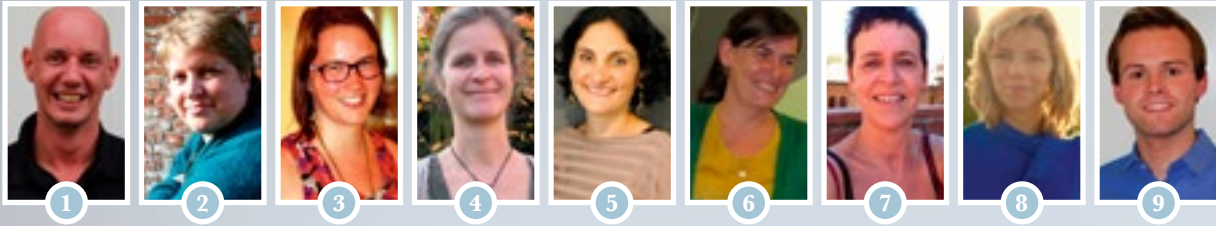
Decreet van 13 juli 2007 houdende de organisatie van opvoedingsondersteuning (www.jurivwel.be).

2008

Opvoedingsondersteuning is datgene wat ouders ondersteunend vinden. **Buysse An**, *Opvoedingsondersteuning. Ondersteuning van gezinnen vandaag: een onderzoek in opdracht van de Gezinsbond, 2008.*

2013

Een brede waaier van praktijken, die ouders en opvoedingsverantwoordelijken steunen bij het opvoeden en opgroeien van kinderen en jongeren. Je vindt een ruim aanbod in onze gids op blz. 13.

Waarvoor kom jij 's ochtends uit je bed?

EXPOO vroeg aan 9 opvoedingsondersteuners wat hen drijft in hun werk. Waarom ondersteunen zij ouders bij het opvoeden van hun kinderen? Ofwel: waarvoor komen zij 's ochtends uit bed?

1

Een dag werken in de opvoedingswinkel doet me denken aan de uitspraak van Forrest Gump: 'Life is like a box of chocolates, you never know what you're gonna get'. Elke dag is weer zo'n doos chocolaatjes: je weet nooit welke verrassende en boeiende dingen er op je af zullen komen.

Marc Janssens, opvoedingsconsulent, Opvoedingswinkel Genk

2

Vanmorgen deed een leerkracht een opvallende uitspraak tijdens onze nieuwe oudergroep: 'Bij ons op school zitten er 30 verschillende nationaliteiten. En ik werk hier nu al drie jaar. Maar pas vandaag viel mijn frank. Eigenlijk willen al die ouders exact hetzelfde voor hun kinderen als wij. Dat ze gelukkig zijn. Jammer dat hier niet meer leerkrachten aanwezig zijn.' Kijk, voor zo'n uitspraak kom ik mijn bed uit!

Marjan Blokland, educatief medewerker opvoedingsondersteuning, Vormingplus regio Antwerpen

3

Het heeft iets met mijn temperament en mijn persoonlijkheid te maken. Ik vind het gewoon heel fijn om anderen te ondersteunen en te stimuleren. Netwerken, samenwerken, kennis delen: het is zo belangrijk! Samen streven we naar positief ouderschap en dragen we bij tot een veilige ontwikkeling en maximale ontplooiing van elk kind.

Sofie Eerlings, lokaal coördinator opvoedingsondersteuning, Vlaamse gemeenschapscommissie Brussel

4

Wanneer ouders met elkaar praten over de opvoeding van hun kinderen, voelen ze dat ze niet alleen staan met hun zorgen en problemen. Ze geven elkaar zuurstof. Dat te zien gebeuren, doet me elke dag deugd.

Hilde Driesen, bestuurslid afdeling Mechelen Gezinsbond en aanspreekpunt opvoedingsondersteuning

5

In de opvoedingswinkel kan je zijn wie je bent, en dat is prima. Want absolute waarheden bestaan niet, als het over opvoeding gaat. Dat idee is heel belangrijk voor mij: het zorgt ervoor dat elke nieuwe ouder me weer inspireert. Het prikkelt mij en het geeft me – professioneel maar zeker ook persoonlijk – heel veel energie!

Meryem Usta, Opvoedingswinkel Gent

6

Ouders die na een bezoekje aan Opvoedingspunt vertellen dat ze er weer tegenaan kunnen. Dát motiveert en inspireert ons om dag na dag werk te maken van opvoeding.

Els Bert, opvoedingspunter van Opvoedingspunt Deinze en **Anneleen De Wilde**, lokale coördinator opvoedingsondersteuning Deinze

7

Ik sta 's morgens op omdat ik mijn ervaring rond opvoedingsondersteuning wil delen met mijn studenten. In de hoop dat zij in hun latere beroepsleven zullen schitteren!

Patty De Bruyckere, praktijklector Toegepaste Psychologie, Thomas More

8

Goesting, interesse en plezier. Het is een voorrecht om te mogen werken in een organisatie met een van de mooiste missies die er zijn. Want Kind en Gezin wil, samen met zijn partners, voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is en opgroeit, zoveel mogelijk kansen creëren.

Leen De Schuymer, stafmedewerker preventieve gezinsondersteuning, Kind en Gezin

9

Dagelijks ga ik de uitdaging aan om het opvoedingsproces beter te begrijpen, erop in te spelen en te analyseren. Dit met één groot doel voor ogen: ouders en kinderen helpen in de zoektocht naar gelukzalige momenten. Opvoeden doe je immers niet alleen maar altijd samen!

Niels Massart, stagiair EXPOO

‘Opvoedingsondersteuning is ook een kwestie van burgerzin’

In Vlaanderen spreken we al bijna 20 jaar over opvoedingsondersteuning. Een van de pioniers was Katrien Verhegge, die nu aan het hoofd staat van Kind en Gezin. ‘Eén gedachte is doorheen de jaren blijven bestaan: we moeten veel méér doen dan opvoedingsproblemen oplossen.’

Door **Stefanie Van den Broeck**

EXPOO: Hoe is je interesse voor opvoedingsondersteuning ontstaan?

Katrien Verhegge: ‘Ik ben 22 jaar geleden begonnen bij Kind en Gezin, op de studiedienst. Daar werden de strategische lijnen van onze organisatie uitgezet en dus volgden we het wetenschappelijke onderzoek op de voet. Midden jaren 90 zagen we ineens overal het thema opvoedingsondersteuning opduiken. Vooral in Nederland, waar ze toch wel een stapje voor waren. Maar ook Genk heeft belangrijk pionierswerk verricht, met de eerste opvoedingswinkel. Als Kind en Gezin konden we natuurlijk niet achterblijven. Ik ben toen de eerste “opdrachthouder opvoedingsondersteuning” geworden. Erg officieel allemaal. (glimlacht) Dat waren boeiende tijden: ik heb een boekje gemaakt met onze visie en ben daarmee de boer op gegaan, naar al onze regioteams. Bovendien heb ik het thema ook op de politieke agenda kunnen zetten en hebben we budget gekregen voor onze eerste opvoedingsconsulenten. Dat was nog onder minister Mieke Vogels. Zò lang geleden dus! (lacht) Intussen werken we met heel veel partners samen, maar het heeft toch wat tijd

gekost voor iedereen gewonnen was voor dit nieuwe thema.’

EXPOO: Wat was er dan zo nieuw aan?

Katrien Verhegge: ‘Nu lijkt het iets heel evidents, maar toen was het toch een grote verandering. Zeker binnen Kind en Gezin. Je moet weten dat ik de eerste pedagoog was die hier binnenkwam, in 1991. Toen was dit in de eerste plaats een organisatie voor medische en psychosociale preventie: baby’s vaccineren, advies geven over de voeding, emotioneel ondersteunen,... We werkten bijna uitsluitend vanuit een medisch paradigma. Maar dankzij pedagogische inzichten van mensen als professor Vandemeulebroecke (KU Leuven) begonnen we te beseffen dat we gezinnen ook meer vanuit pedagogische perspectieven moesten helpen. Pedagogische preventie werd een belangrijke pijler.’

EXPOO: En toch is het begrip “opvoedingsondersteuning” nog weinig bekend bij het grote publiek.

Katrien Verhegge: ‘Dat klopt. Gezinnen met jonge kinderen die op consult gaan bij Kind en Gezin, komen in de eerste plaats om hun baby te laten wegen en vaccins te krijgen. Maar bij die

spruitjes hoort ook een gesprek: we vertellen hen dat ze al vanaf het prille begin met hun baby kunnen communiceren, bijvoorbeeld. Al zullen we nooit expliciet zeggen: Mevrouw, meneer, nu heeft u ook opvoedingsondersteuning gekregen. (lacht) Maar dat zit wel verweven in de rest van het gesprek. Ik vind het niet erg dat ouders dat woord niet kennen, zolang ze de inhoud maar meekrijgen.’

EXPOO: Maar is dat niet frustrerend voor de vele mensen die voltijds met opvoedingsondersteuning bezig zijn?

Katrien Verhegge: ‘Eerlijk gezegd ken ik weinig mensen die zich tegenover ouders omschrijven als “opvoedingsondersteuners”. Er zijn mensen die in ontmoetingscentra voor ouders werken, mensen die werken rond taalverwerving bij kinderen,... Allemaal verschillende functies die onder één grote noemer vallen. Voor ons, beleidsmakers, is die noemer natuurlijk cruciaal. Maar voor het brede publiek heeft dat woordje geen belang, wel wát we doen. Al is er één zinnetje dat al die ouders wel onthouden. “Ze zeggen dat ik het goed heb gedaan.” Die bevestiging geven, dat is het mooiste wat je kan doen als opvoedingsondersteuner.’

EXPOO: Lagen de klemtonen 20 jaar geleden anders dan vandaag?

Katrien Verhegge: ‘Uiteraard zijn er wel wat verschillen: vandaag zijn er bijvoorbeeld veel meer nieuw-samen-gestelde gezinnen. En ook het internet is een thema dat 20 jaar geleden nog

WE ZULLEN NOOIT EXPLICIET ZEGGEN: MEVROUW, MENEER, NU HEEFT U OOK OPVOEDINGSONDERSTEUNING GEKREGEN.

niet aan bod kwam. Maar de grote lijnen blijven dezelfde. Het enige verschil is dat opvoedingsondersteuning nu evidentier is geworden. Al schuilt er nog steeds dezelfde visie achter: preventie én verrijking. Want dit draait niet alleen om het voorkomen en oplossen van opvoedingsproblemen. Het moet altijd een én-én-verhaal blijven. Ouders kunnen bij ons terecht met hun vragen of problemen, maar we proberen hen ook te laten nadenken over opvoeding en alles wat daarbij komt kijken. Het moet een basisaanbod zijn, waar alle ouders iets aan hebben. Ook als alles op rolletjes loopt in je gezin, is het fijn om – door een brochure te lezen of door te praten met andere ouders – nieuwe ideeën op te doen.’

EXPOO: Eén ding is wel nieuw: tegenwoordig wordt er steeds meer gepraat over “vermaatschappijking van de zorg”.

Katrien Verhegge: ‘Ook binnen opvoedingsondersteuning is dat een belangrijk thema. Want het is iets wat ons allemaal aangaat. We moeten ons als maatschappij bewust worden van onze verantwoordelijkheid. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat ouders bij elke vraag rond opvoeding naar de overheid stappen: los het maar op. Nee, we moeten allemaal een rol spelen. De officiële instanties, zoals Kind en Gezin, maar ook de vele organisaties die met vrijwilligers werken én de “gewone” moeders en vaders aan de schoolpoort. Eigenlijk is het ook een kwestie van burgerzin.’

EXPOO: Is dat wel realistisch, in onze verzuurde samenleving?

Katrien Verhegge: ‘Ik zal niet ontkennen dat er verzuring bestaat. Maar dit kan een goed tegengif zijn. En er gebeurt al heel veel, zonder dat we erbij stilstaan. Tijdens de examens kwam er bijvoorbeeld een vriend van de kinderen bij ons thuis studeren, omdat hij het thuis wat moeilijk had. Ook dat is opvoedingsondersteuning. En denk maar aan de vele ouders die in de klassen van hun kinderen helpen bij het lezen. Of mensen die elkaar goede raad geven. Het hoeft zeker niet complex te zijn.’

EXPOO: Maar hebben we dan nog wel experts nodig?

Katrien Verhegge: ‘Absoluut! Ook dit is zeker een én-én-verhaal. Stel je voor dat je kind een moeilijke eter is, of dat je puber een heel lastige periode doormaakt. Dan kan het zinvol zijn om daar met andere ouders over te praten, maar het is ook belangrijk om de expertise van professionals te behouden. Ook vrijwilligers spelen een belangrijke rol, in ontmoetingscentra voor ouders bijvoorbeeld. Of bijvoorbeeld bij een vzw als Domo, waar ze bij kwetsbare gezinnen op bezoek gaan. Maar zij moeten wel goed opgeleid en begeleid worden: ook dat is een taak voor experts.’

EXPOO: We zouden het belangrijkste nog vergeten: is de positie van kinderen geëvolueerd?

Katrien Verhegge: ‘Tja, ik vrees dat dit een cliché is, maar toch: er is de stij-

gende prestatiedruk. Daarom blijf ik hameren op het feit dat we kinderen de kans moeten geven om kinderen te blijven. En dat we naar hen moeten luisteren. Het concept “good enough” lijkt me heel belangrijk: je kind hoeft niet de primus van de klas te zijn, de beste in sport, alles te lusten wat er op tafel komt en altijd zijn manieren te houden. Geef kinderen het signaal dat ze gewoon hun best moeten doen, dan zullen ze zeker hun plaats vinden in de samenleving.’

EXPOO: Spelen er bij opvoedingsondersteuning ook economische belangen?

Katrien Verhegge: ‘Misschien niet rechtstreeks, maar in zekere zin wel. Een van de belangrijkste uitdagingen voor onze economie is stress: werknemers kunnen niet voor de volle 100 procent presteren, omdat ze gebukt gaan onder zware druk. Maar uit onderzoek blijkt dat die stress niet alleen door het werk komt. Vooral de combinatie werk-gezin is heel zwaar. Daarom is het ook economisch belangrijk dat ouders zich ondersteund voelen. Hoe beter ze zich in hun privéleven voelen, hoe meer stress ze aankunnen op het werk.’

EXPOO: In landen als Engeland en zelfs Nederland moet opvoedingsondersteuning vooral opbrengen. Zie je hier ook zo’n evolutie?

Katrien Verhegge: ‘Nee, gelukkig niet. Ik geloof ook niet in een puur lineair verband: we organiseren goede preven-

tie en ondersteuning, dus we hebben minder plaatsen nodig in de bijzondere jeugdzorg. Zo werkt het niet. Al hoop ik natuurlijk wel dat we bijdragen tot een warmere samenleving, waarin ouders ondersteund worden om zelf – met de steun van ons allemaal – voor hun kinderen te zorgen. Het is een verhaal van sociale cohesie, maar helaas kan je moeilijk meten wat dat allemaal opbrengt.’

EXPOO: Zal de economische crisis een weerslag hebben op de bestaande werking?

Katrien Verhegge: ‘Voorlopig heb ik niet het gevoel dat opvoedingsondersteuning in twijfel wordt getrokken. Dat wordt bijvoorbeeld duidelijk in de provincie Limburg, die – onder meer door de sluiting van Ford Genk – het hardst werd getroffen door de crisis. Toch blijven ze middelen vrijmaken om gezinnen te helpen, op alle terreinen. Als je aan zo’n crisis denkt, dan denk je natuurlijk ook aan armoede. Wel, opvoedingsondersteuning is cruciaal om kansarme kinderen een toekomst te bieden. We steunen de ouders om daar samen aan te werken. Maar gelukkig blijft het budget groot genoeg om alle gezinnen te ondersteunen.’

EXPOO: Is het niet beter om enkel op de kwetsbare gezinnen te focussen?

Katrien Verhegge: ‘Nee, daar geloof ik niet in. Ik blijf een voorstander van universele dienstverlening. Dat is de grote kracht van Kind en Gezin. Want doordat je voor iedereen werkt, bereik je net makkelijker de kwetsbare gezinnen. Mochten we ons alleen op hen richten, dan zouden ze zich geïsoleerd voelen, en zo verlies je ze. Al moeten we er natuurlijk wel voor zorgen dat we onze middelen efficiënt inzetten. Sommige ouders hebben meer steun nodig dan andere. Maar de basisdienstverlening is er voor iedereen.’

EXPOO: Wat als gezinnen geen interesse tonen? Moeten we hen “aanklampen”?

Katrien Verhegge: ‘Nee, ook dat lijkt me geen goed idee. Opvoedingsondersteuning blijft vooral een preventief verhaal. Je kan ouders nooit ergens toe verplichten. Maar we kunnen hen wel een duwtje in de rug geven. Bij Kind en Gezin hebben we een ruim aanbod, waardoor veel gezinnen binnenkomen voor medische preventie en daarnaast ook opvoedingsondersteuning krijgen. Een vaccin is voor de meeste ouders heel logisch, en de rest krijgen ze er zomaar bovenop. (glimlacht) Binnenkort zal dat aanbod trouwens nog verbreden, dankzij de Huizen van het Kind.’

EXPOO: Wat zal er precies veranderen?

Katrien Verhegge: ‘Het aanbod wordt nog rijker en laagdrempeliger: één ontmoetingsplaats waar je terecht kan voor medische preventie, kinderopvang, prenatale oefeningen, borstvoedingsadvies, opvoedingstips, workshops, lezingen,...

Maar ook gewoon om te spelen met je kind en andere ouders te leren kennen. En een plek waar gewerkt wordt aan de taalontwikkeling van kinderen: een van mijn stokpaardjes. Nu is het aanbod nog heel versnipperd, maar binnenkort wordt het voor ouders veel makkelijker om te krijgen wat ze willen, en om te ontdekken wat ze nog niet kenden.’

EXPOO: Wie zijn de belangrijkste partners binnen opvoedingsondersteuning?

Katrien Verhegge: ‘Het zijn er zoveel, dat ik het moeilijk vind om de “belangrijkste” aan te duiden. Het is cruciaal om – binnen de Huizen van het Kind – een heel breed en kleurrijk palet aan partners te verzamelen. Maar ook de basisvoorzieningen spelen een rol: kinderdagverblijven, scholen, sportclubs,.... We mogen opvoedingsondersteuning niet in een hokje duwen. Het is een breed gedragen thema dat iedereen aanbelangt.’

EXPOO: Het decreet opvoedingsondersteuning verdwijnt, en wordt vervangen door een decreet gezinsondersteuning. Blijft dit thema dan relevant?

Katrien Verhegge: ‘Zeker. Het is niet omdat er geen apart decreet meer is, dat opvoedingsondersteuning zijn betekenis verliest. Integendeel: het wordt opgenomen in een groter geheel, binnen de Huizen van het Kind. Je mag niets nooit isoleren. In het begin is dat misschien nog nuttig, om iedereen bewust te maken van het thema. Maar nu we zover zijn, is het belangrijk om één brede ondersteuning voor ouders te geven. Al blijft onze basisvisie zeker overeind: we werken vraaggericht, laagdrempelig en versterkend. Die principes kunnen ook de andere terreinen beïnvloeden.’

Zeker bij mijn eerste kindje was alles nieuw en had ik veel vragen. Daarom is het goed dat ik lange tijd bij Kind en Gezin terecht kon.

Een ervaren team geeft advies op maat van mijn gezin. Ik voel me groeien als ouder.

En omdat elk kindje anders is, is het een geruststelling te weten dat je ook bij volgende kindjes nog steeds bij hen terecht kan. Bovendien merk ik dat er veel aandacht wordt besteed aan het opvolgen en aanbieden van nieuwe adviezen, technologieën, ... ter ondersteuning van ouders van vandaag.

Evelyne, mama van 2 zonen (4,5 en 2,5 jaar) en 1 dochter (5 maanden)

KIND EN GEZIN

- ✓ We helpen je waar nodig, vanaf je zwangerschap tot je kindje naar school gaat.
- ✓ Daarnaast zijn we ook jouw partner in je zoektocht naar kinderopvang.
- ✓ Je kan altijd met al je vragen en bezorgdheden bij ons terecht.

www.kindengezin.be

Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100

Schrijf je via onze website ook in op de nieuwsbrief van baby tot kleuter!

Praktijkgids

Kijken naar de praktijk. Er is geen betere manier om duidelijk te maken wat opvoedingsondersteuning is. Daarom ging EXPOO op zoek naar opvoedingsondersteunende initiatieven uit Vlaanderen en Brussel die samen tonen waarover het gaat als we spreken over opvoedingsondersteuning.

In deze gids vind je een brede waaier aan initiatieven. Verschillend in hun aanpak, doelstelling of doelgroep maar allemaal behoren ze tot het aanbod opvoedingsondersteuning.

De praktijken uit deze gids zijn een proeverij. Wat kan opvoedingsondersteuning allemaal zijn? Op geen enkel gebied is het overzicht volledig. Er zijn veel meer initiatieven rond opvoedingsondersteuning in Vlaanderen en Brussel. Ouders ondersteunen kan op veel meer manieren dan in deze gids. En de beschrijving van de praktijken is te kort om volledig te zijn. De gids kan je wel inspireren als je mee ouders en opvoedingsverantwoordelijken wil ondersteunen bij het opvoeden van kinderen en jongeren. >>

(OP)VOEDINGSPROJECT (RATATOUILLE - BRUSSEL)

WAT?

Ratatouille combineert gezondheidseducatie en opvoedingsondersteuning. Het is een vormingsreeks die opgebouwd is uit zes opeenvolgende sessies die ook afzonderlijk kunnen worden gegeven. Bij elke sessie krijgen de deelnemers uitleg over voeding, er komt een passend opvoedingsthema aan bod en ze bereiden samen een gezonde maaltijd. De rode draad? Voeden is opvoeden. Ouders spelen een cruciale rol wanneer het over eetgewoonten en lichaamsbeweging gaat: jonge kinderen volgen het voorbeeld van hun ouders. Daarom probeert Ratatouille handvaten te geven aan ouders, zodat ze gestimuleerd worden om gezond(er) te gaan leven met hun gezin. Tijdens de groepsessies krijgen ze een praktische basis mee en er wordt er ook stilgestaan bij hun opvoedingsvaardigheden. De concrete opvoedingstips zijn bovendien ook handig voor andere opvoedingssituaties.

VOOR WIE?

Maatschappelijk kwetsbare (aanstaande) ouders en gezinnen met jonge kinderen van 0 tot 8 jaar.

HOE?

Er wordt 'cultuurgevoelig' gewerkt: een grote meerwaarde bij het (op)voedingsondersteunend werken met kwetsbare allochtone én autochtone gezinnen.

MEER INFO?

www.huisdergezinnen.be. Hier kan je het draaiboek en het didactisch materiaal downloaden. Het draaiboek (papier versie) kan je ook bestellen bij het Huis der Gezinnen en er zijn een aantal exemplaren aanwezig in de bib van EXPOO. Verder kan je bij LOGO Brussel – VGC een materialenkoffer ontlenen (draaiboek en opvoedingsplaten).

SPELOTHEEK (DE SPEELKAART - HASSELT)

WAT?

Een driewieler, een pop, een basketbalring, een kasteel, een ballenbad, een oventje, het Van Dale-familiespel, Monopoly,... Wat wordt het? Je kijkt je ogen uit in speltheek De Speelkaart. En aanraken mag! Meer nog: in de speltheek kan je speelgoed lenen, net zoals je in een bibliotheek boeken leent. Want spelen is essentieel voor de algemene

ontwikkeling van kinderen. En hoe meer je het speelgoed kan afwisselen, hoe beter. Voor die afwisseling ben je in De Speelkaart alvast aan het goede adres.

VOOR WIE?

Gezinnen met kinderen tussen 0 en 12 jaar uit Hasselt en aangrenzende gemeentes.

HOE?

De speltheek biedt ouders de mogelijkheid om gevarieerd en educatief spelmateriaal te ontlenen aan een zeer goedkoop tarief.

MEER INFO?

www.opvoedingswinkelhasselt.be

In Vlaanderen en Brussel zijn er verschillende speltheeken. Een overzicht vind je op www.groeimee.be. Op www.expo.be vind je een rapport over de opvoedingsondersteunende waarde van speltheeken.

EEN WARM ONTHAAL (OPVOEDINGSWINKEL - LEUVEN)

WAT?

De Opvoedingswinkel/Huis van het Kind in Leuven biedt een warm onthaal. De mensen worden er hartelijk ontvangen, zodat ze zich welkom voelen. Een open deur in de zomer, een open raam, een kleurrijke inrichting. En een lekker kopje koffie! De vrijwilligers aan het onthaal zijn in de eerste plaats goede gastvrouwen en -heren. Ze tonen interesse, maken oogcontact, bieden een luisterend, inlevend oor, staan open voor vragen of verhalen en tonen respect voor ieders eigenheid. Zo is het aanbod toegankelijk voor iedereen. In het Huis van het Kind staat erkenning centraal. En die begint met een warm welkom. Vandaar ook het motto: 'een warme plek voor alle gezinnen in het hart van de stad'.

VOOR WIE?

Alle ouders, plusouders, grootouders en familie, maar ook iedereen die de zorg opneemt voor kinderen en vragen heeft over opvoeden: onthaalouders, leerkrachten, jeugdleiders, hulpverleners,...

HOE?

Of het nu telefonisch, per mail of 'in huis' gebeurt, elk bezoek is de moeite waard, elke vraag geeft blijk van betrokkenheid bij het kind, elke twijfel verdient de nodige aandacht.

MEER INFO?

www.huisvanhetkindleuven.be

Een laagdrempelig warm onthaal typeert het aanbod opvoedingsondersteuning en wordt aangeboden door verschillende organisaties in Vlaanderen en Brussel.

TATERTAAL VOOR OUDERS (VLAAMS-BRABANT)

WAT?

De Tatertaal-methodiek draait om dingen die je als ouder kan doen om al pratend, spelend en lezend kinderen van 0 tot 3 jaar te prikkelen met taal. Er is een tatertaalrugzak, gevuld met boekjes voor baby's en peuters, en een vorming voor de ouders rond kleine kinderen en taal. De ouders leren welke taaltypes er bestaan en in een korte films zien we kinderen en ouders in actie. Via het fotoboek kunnen ouders en kinderen ook samen aan de slag. Dit is het vervolg op 'Tatertaal voor professionelen in de kinderopvang'.

VOOR WIE?

Ouders van baby's en peuters, professionelen in de kinderopvang, medewerkers van consultatiebureaus, hogeschoolstudenten en coördinatoren, begeleiders eerste kleuterklas.

HOE?

Er zijn ondertussen 28 bibliotheken in Vlaams-Brabant die Tatertaal aanbieden. In verschillende bibliotheken werd een voordracht rond Tatertaal voor ouders georganiseerd.

MEER INFO?

Kindbeleid@vlaamsbrabant.be

OPVOEDINGSWINKEL (GENT)

WAT?

Hier kan je terecht met al je vragen over opvoeding. Het aanbod is gratis en anoniem. Je kan zomaar binnenlopen tijdens de openingsuren en rondneuzen. Er is een schat aan informatie en documentatie over alle aspecten van opvoeden en opgroeien (folders, boeken, hulpmiddelen en een overzicht van vormingen, trainingen, ontmoetingsmomenten,...) Maar je kan ook een afspraak maken voor een individueel gesprek met een medewerker. Samen met de ouder(s) of opvoedingsverantwoordelijke(n) wordt er gezocht naar nieuwe inzichten. Eén gedachte staat centraal: de ouders kennen hun kind het best!

VOOR WIE?

Iedereen die betrokken is bij de opvoeding van kinderen en jongeren tussen 0 en 18 jaar.

HOE?

De opvoedingswinkel Gent werkt 'outreaching'. Iedereen kan in de 'winkel' terecht voor onthaal, informatie en advies, maar ze trekken ook naar verschillende Gentse wijken, op vraag van partners (scholen, inloopteams, spelotheken, wijkgezondheidscentra,...).

MEER INFO?

www.opvoedingswinkelgent.be

In Vlaanderen en Brussel zijn er 23 erkende Opvoedingswinkels waar men terecht kan voor informatie, advies en groepsbijeenkomsten. Deze Opvoedingswinkels hebben een kwaliteitslabel van de Vlaamse overheid. Je vindt een overzicht op www.groeimee.be.

TRIPLE P

WAT?

Triple P staat voor 'Positive Parenting Program' en is een methode van opvoedingsondersteuning voor alle ouders. Het programma, dat werd ontwikkeld door professor Matt Sanders (University of Queensland, Australië), wil de positieve opvoedingsvaardigheden van ouders versterken om zo gedrags- en emotionele problemen bij kinderen en jongeren te verminderen. Er zijn vijf basisprincipes en vijf niveaus van ondersteuning: een systeem waarin elke ouder volgens zijn eigen noden en behoeften zijn gading kan vinden.

VOOR WIE?

Ouders met kinderen tussen 0 en 16 jaar. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het aanbod voor ouders van jongere kinderen (0 tot 12 jaar) en ouders van tieners (12-16 jaar).

HOE?

In de provincie Antwerpen helpt Triple P Provant organisaties die gericht zijn op opvoedingsondersteuning bij het implementeren en verankeren van het Triple P programma in hun werking.

MEER INFO?

Voor organisaties uit de provincie Antwerpen: www.provant.be/triplep en www.triplepmagazine.be (gericht naar ouders). Voor andere vragen over Triple P: www.triplep.be.

INLOOPTEAM (DANSAERT - BRUSSEL)

WAT?

Bij dit inloopteam vertrekken ze vanuit de vragen, zorgen, wensen en verhalen van ouders, over elk aspect van het leven. Op basis daarvan wordt er – in groep of individueel – nagegaan welke ouder iemand is/wil/kan zijn, wie het kind is, wat de ouder zelf kan doen en wat hij van zijn omgeving en de samenleving verwacht. Ouders kunnen rekenen op een waaier aan methodieken en werkvormen, afhankelijk van hun interesses, waar ze aan toe zijn, wat hen het best ondersteunt. Die variatie is heel bewust ingebouwd: qua methodieken (in groep of individueel) én qua werkvormen (meer/minder concreet, met/zonder kinderen). De principes blijven altijd gelijk: de werking is gericht op ervaring, kracht en context.

VOOR WIE?

(Toekomstige) gezinnen met jonge kinderen (0 tot 6 jaar) die in maatschappelijk moeilijke omstandigheden leven. Door hun situatie worden de 'gewone' bekommernissen als ouder soms extra zwaar.

HOE?

Er zijn verschillende mogelijkheden. Zo is er de groep 'Kanga en Roe', waarin ouders samen met hun kinderen concreet aan de slag gaan rond (taal)ontwikkeling. Maar er is ook de moedergroep, waar de deelnemers hebben gekozen voor het thema 'meertalig opvoeden'. Ouders kunnen ook een individueel gesprek met een begeleider aanvragen, om bijvoorbeeld te praten over de schoolkeuze van hun kind. Ouders kiezen zelf wanneer ze welke ondersteuningsvormen gebruiken.

MEER INFO?

Inloopteam.zitadansaert@kinderpreventie.be

In Vlaanderen en Brussel zijn er een vijftiental inloopteams, die allemaal worden erkend door Kind en Gezin. Je vindt een overzicht op www.groeimee.be.

OUDERINTERVISIE (LIMBURG)

WAT?

Een methode om ouders te ondersteunen bij de opvoeding van hun kinderen, gebaseerd op de intervisiemethodiek die men bij een groep ouders toepast.

VOOR WIE?

Ouders met een opvoedingsvraag die zich als ouder willen ontwikkelen.

HOE?

Ouders denken samen na en ondersteunen elkaar zo in de ontwikkeling van hun ouderschap.

MEER INFO?

opvoedingsondersteuning@limburg.be

ONTMOETINGS-PLAATS (DE SPEELBRUG - ANTWERPEN)

WAT?

Een ontmoetingsplaats voor jonge kinderen en hun ouders. Kinderen kunnen hier samen spelen en plezier maken, ouders delen ervaringen en zorgen. Iedereen vindt er steun, rust en ontspanning. Voor de kleinsten is het ook een zachte voorbereiding op kinderopvang en school. Er zijn twee medewerkers die zorgen voor een warm onthaal.

VOOR WIE?

Alle kinderen tussen 0 en 4, met een volwassene aan wie ze gehecht zijn (mama, papa, grootouder, oppas,...). Ook toekomstige mama's en papa's zijn welkom.

HOE?

Een laagdrempelig initiatief waar ouders samen met hun kind naartoe kunnen zonder inschrijving en waar ze zo kort of zo lang blijven als zij (en hun kind) willen.

MEER INFO?

www.despeelbrug.be

In Vlaanderen en Brussel zijn er verschillende ontmoetingsplaatsen. Een overzicht vind je op www.groeimee.be. Op www.expoo.be vind je een praktijkbeschrijving over ontmoetingsplaatsen.

PEDAGOGISCH ADVIESGESPREK

(OPVOEDINGSWINKEL AALST)

WAT?

Tijdens een pedagogisch adviesgesprek kan een vraag, zorg, twijfel of probleem van een ouder worden besproken. In de Opvoedingswinkel van Aalst zijn er medewerkers die een luisterend oor bieden en advies geven. Meer niet, want het zijn geen experts. De bedoeling is dat er samen met de ouder wordt gezocht naar een aanpak die het beste bij die ouder en het kind past. De gesprekken zijn gratis en volledig anoniem. Nadien zijn er altijd vervolgesprekken mogelijk (maximaal vijf), de ouder beslist zelf wanneer hij zich voldoende ondersteund voelt.

VOOR WIE?

Alle opvoedingsverantwoordelijken van kinderen en jongeren tussen 0 en 18 jaar. Er wordt vooral gewerkt met de opvoedingsverantwoordelijke, niet zozeer met de kinderen en/of jongeren.

HOE?

De gesprekken zijn gratis en anoniem en vertrekken vanuit de vraag van een ouder.

MEER INFO?

www.aalst.be/opvoedingswinkel

In Vlaanderen en Brussel worden pedagogische adviesgesprekken door verschillende organisaties aangeboden. Op www.expoo.be vind je een praktijkbeschrijving over pedagogisch adviseren.

GROEIMEE.BE

WAT?

Groeimee.be is een website met betrouwbare informatie over opvoeden en opvoedingsondersteuning. Iedereen die vragen heeft, of gewoon meer wil weten over opvoeden, kan er terecht. Je vindt er informatie over specifieke thema's, filmpjes, vaak voorkomende opvoedingsvragen en antwoorden, opvoedtips, een kalender met wat er te doen is in jouw buurt. Je kan groeimee.be ook vinden op Facebook, Twitter en Pinterest. Groeimee.be wordt aangeboden door EXPOO, in samenwerking met partners.

VOOR WIE?

Iedereen die interesse heeft in opvoe-

den en opvoedingsondersteuning: ouders, grootouders, opvoedingsverantwoordelijken, professionelen,...

HOE?

Voor lokale besturen en professionals zijn er een aantal specifieke toepassingen, zoals de maandelijkse opvoedtip, de widget en de 'stel je opvoedingsvraag'-knop.

MEER INFO?

www.groeimee.be

Groeimee.be
over opvoeden gesproken

PETRA (vzw PAS - OPVOEDINGSWINKEL GENK)

WAT?

Een PeTra is een kort ambulante pedagogisch traject voor kinderen en jongeren, hun ouders en hun school. Kinderen met socio-emotionele problemen volgen – individueel en in groep – sessies om hun talenten zichtbaar te maken en hun krachten uit te breiden. Tegelijk wordt er gewerkt aan sterktes en kansen van de ouders en de school. Je hebt er geen idee van wat het met een kind en zijn ouders doet als alles fout lijkt te gaan en er plots wel weer mensen zijn die in zijn krachten en talenten geloven en ze zo waar tevoorschijn helpen toveren!

VOOR WIE?

Kinderen en jongeren tussen 8 en 15 jaar die naar school gaan in de regio Genk en die zowel thuis als op school moeilijkheden ondervinden, waar-

door hun schoolloopbaan onder druk komt te staan.

HOE?

Een PeTra loopt ongeveer drie maanden. Het zijn wekelijkse contacten met de jongere en de ouders, geregelde contacten met de school en rondtafelgesprekken met alle betrokkenen. Jongeren nemen meestal ook deel aan een groepsaanbod, dat gespreid is over een tiental woensdagnamiddagen en een weekend.

MEER INFO?

www.opvoedingswinkel.be

OPVOEDINGSLIJN

WAT?

Opvoedingsondersteuning via telefoon en email. De Opvoedingslijn werkt laagdrempelig, vrijblijvend en anoniem. Vragen stellen kan op drie manieren: op de website www.groeimee.be, via e-mail (opvoedingslijn@groeimee.be) of telefonisch (078/15.00.10).

VOOR WIE?

Vaders, moeders, grootouders, stiefouders, gescheiden ouders, opvoeders,... Dus voor iedereen die behoefte heeft aan een gesprekspartner.

HOE?

Ouders hebben vaak nood aan een klankbord. Iemand die hen begrijpt, maar die ook een antwoord kan bieden op veel vragen. De Opvoedingslijn luistert, ondersteunt, informeert of adviseert.

MEER INFO?

www.opvoedingslijn.be

Op www.expoo.be vind je een beschrijving van opvoedingsondersteuning per telefoon en e-mail.

OPVOEDINGSONDERSTEUNING DOOR KIND EN GEZIN

WAT?

De medewerkers van Kind en Gezin zoeken allerlei manieren om ouders en hun kinderen zo goed mogelijk te ondersteunen: aan de hand van de interactie die ze zelf zien tussen ouders en kinderen, en door (soms expliciete, vaak impliciete) vragen of opmerkingen van ouders. Dat is opvoedingsondersteuning in al zijn dimensies: verrijkend, aanvullend, positief bevestigend, preventief,... De ene ouder heeft nood aan een luiste-

THEMABIJEENKOMSTEN OVER OPVOEDING (VCOK)

WAT?

Een themabijeenkomst over opvoeden is een 'leercontext'. De deelnemers maken kennis met allerlei thema's rond de opvoeding van kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar en ze kunnen zich hierin verdiepen. Dat gebeurt interactief, in groep. De thema's zijn ruim en divers: van 'baby op komst' tot 'communiceren met pubers'. Er zijn ook creatieve workshops voor kinderen en ouders mogelijk. De vormingsbegeleider is deskundig in het thema én in interactief werken met groepen. Er wordt veel belang gehecht aan de ervaringen van de deelnemers, en aan de diversiteit van meningen en perspectieven.

VOOR WIE?

Al wie geïnteresseerd is in opvoeden: moeders, vaders, grootouders, opvangouders, kinderoppas, vrijwilligers en professionals die werken met kinderen en jongeren,...

HOE?

De deelnemers leren in groep over een thema dat aansluit bij hun concrete opvoedingsvragen en bekommernissen. Het leerproces kan verrijkend en/of ondersteunend zijn voor hun dagelijkse opvoedingssituatie. De themabijeenkomsten vinden plaats op een avond, voor- of namiddag of in een reeks van meerdere sessies. Eén bijeenkomst duurt 2,5 à 3 uur. Het maximum aantal deelnemers wordt vastgelegd in overleg en is afhankelijk van het gekozen thema.

MEER INFO?

<http://opvoeden.vcok.be/opvoeden.aspx>

In Vlaanderen en Brussel worden door verschillende organisaties themabijeenkomsten over opvoeding aangeboden. Op de kalender van www.groeimee.be vind je een overzicht van het aanbod.

rend oor, de andere wil graag meer lezen, nog een andere ouder vertelt dat hij even niet meer weet hoe het verder moet.

VOOR WIE?

Alle ouders, maar zeker ook ouders in maatschappelijk kwetsbare situaties.

HOE?

Ouders komen bij Kind en Gezin omdat er in hun gezin een kind geboren is. Vanuit de oneindige diversiteit aan opvoedingssituaties zoeken de medewerkers uit hoe ze zo goed

mogelijk kunnen aansluiten bij de behoeften van kind en ouders.

MEER INFO?

www.kindengezin.be

OUDERCURSUS: IEDEREEN OUDER (IEPER & DE WESTHOEK)

WAT?

Een reeks van zes ouderbijeenkomsten. Die kunnen ouders helpen om samen met andere ouders een antwoord te vinden op allerlei opvoedingsvragen. Eén vraag staat centraal: hoe kan je als ouder het gedrag van je kind positief beïnvloeden? Op elke bijeenkomst wordt er een ouderlijke vaardigheid besproken en geoefend. Ouders krijgen praktische tips en adviezen om dit thuis in de praktijk te zetten. Thema's die aanbod kunnen komen: 'Opvoeden, voor iedereen anders?', 'Hoe toon ik dat ik mijn kind graag zie?', 'Hoe beloon ik mijn kind?', 'Hoe straf ik mijn kind?',

'Hoe lossen we problemen op?', 'Hoe hou ik toezicht bij mijn kinderen?'

VOOR WIE?

De cursus wordt altijd georganiseerd vanuit een samenwerking tussen een dienst en het project 'Ouders steunen in Opvoeden'. De organiserende dienst bepaalt de doelgroep. Enkele voorbeelden: de totale bevolking, kansengroepen, enkel ouders van de dienst, ... De reeks is er voor iedereen (ouders, grootouders, pleegouders, adoptieouders, onthaalouders, ...) met interesse in opvoeden.

HOE?

Ervaringen uitwisselen, elkaar steu-

nen, leren van elkaar, luisteren naar elkaar, ... En daarnaast krijgen de deelnemers veel bruikbare tips.

MEER INFO?

opvoedingsondersteuning@onstehuis.net,
www.facebook.com/ouders.steunen,
www.opvoedenindewesthoek.be

In Vlaanderen en Brussel worden door verschillende organisaties oudercursussen aangeboden. Op de kalender van www.groeimee.be vind je een overzicht van het aanbod. Op www.expoo.be vind je een praktijkbeschrijving oudercursussen.

INSTAPJE (VZW PAS - OPVOEDINGSWINKEL GENK)

WAT?

Instapje is een geprotocolleerd, voorschools ontwikkelingsstimulerend programma. Het wil de onderwijskansen van kinderen in kansarme situaties verbeteren. Instapje heeft twee belangrijke doelen: werken aan een kwalitatieve ouder-kindinteractie en de ontwikkeling van de deelnemende kinderen stimuleren. Er wordt gewerkt met wetenschappelijk onderbouwde technieken.

VOOR WIE?

Laagopgeleide, kansarme ouders met een peuter die één jaar geworden is.

HOE?

Een gezin krijgt één keer per week bezoek van een speciaal opgeleide beroepskracht (de contactmedewerkster) met een

specifiek profiel. Zij speelt met het kind, praat met de moeder en geeft enkele vuistregels om de ontwikkeling van het kind te stimuleren. Hoe deze medewerkster omgaat met het kind, werkt inspirerend voor de moeder. Het kind doet spelenderwijs nieuwe spel- en leerervaringen op. De moeder leert de ontwikkeling van haar kind te ondersteunen en te stimuleren. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een programmaboek met activiteiten. Dit noemen we het home-based programma. Verder is er ook een center-based programma (het Instapklasje): een groepsaanbod voor ouders met kinderen vanaf 2 jaar. Alle moeders en kleuters die deelnemen aan Instapje komen tweewekelijks samen in groep en bereiden zich elk op hun manier in een veilige en laagdrempelige omgeving voor op de realiteit van de kleuterschool. Naast het protocollaire gedeelte van Instapje, ontwikkelde Instapje Genk nog een bijkomende ontmoetingsactiviteit (het Instapuurtje) voor alle ouders én hun kinderen van 0 tot 3 jaar. Zo wordt de sociale cohesie bevorderd.

MEER INFO?

www.instapje.be

GEZINNEN STEUNEN GEZINNEN (KORTRIJK)

WAT?

Een project van de stad Kortrijk in samenwerking met Gezinsbond Gewest Kortrijk. Kinderen uit het eerste leerjaar die met minder kansen aan de start verschijnen, kunnen wekelijks een aantal uren bij een 'speelgezin' doorbrengen. Dat gezin woont het liefst in de buurt en heeft kindjes van ongeveer dezelfde leeftijd. Door te gaan spelen, wordt het taalgebruik gestimuleerd, de leefwereld verruimd, het sociaal contact uitgebreid, ... Onrechtstreeks worden zo de schoolse vaardigheden bevorderd. De ouders ontmoeten andere ouders die hen kunnen inspireren, informeren, steunen in het opvoeden, stimuleren tot contacten met de school en hun sociaal netwerk versterken. Ook voor (de kinderen uit) het speelgezin is het

contact met mensen uit een andere cultuur of sociale omgeving een verrijking.

VOOR WIE?

Kinderen uit het eerste leerjaar, aangemeld door Kortrijkse scholen met veel 'indicatorleerlingen'. (Indicatoren: thuistaal niet Nederlands, mama geen diploma secundair onderwijs)

HOE?

De lokale samenleving is betrokken partij bij het tot stand brengen van gelijke onderwijskansen voor elk kind.

MEER INFO?

www.gezinnensteunengezinnen.be

BIJTANKEN OVER OPVOEDING@HOME

WAT?

Een gesprek over opvoeden, in de huiskamer van een 'gastouder'. Die nodigt een achttal mensen uit en kiest zelf een datum en opvoedingsthema. De Gezinsbond stelt gratis een gespreksleider met de gepaste knowhow ter beschikking. Zulke ontmoetingen tussen ouders zijn een ideale manier om hun netwerk te verstevigen en sociale steun te stimuleren.

VOOR WIE?

Ouders (met jonge kinderen of tieners) en grootouders. De bijtankgesprekken in de huiskamer kunnen door een lid van de Gezinsbond voor

de eigen vrienden en kennissen worden georganiseerd. Er is ook aandacht voor bijzondere oudergroepen, zoals ouders met een andere etnisch-culturele achtergrond, of ouders in armoede. Deze gesprekken kunnen eveneens @home plaatsvinden, maar ook in een buurthuis of een ander vertrouwd lokaal. In dat geval hoeven de deelnemers geen lid te zijn van de Gezinsbond. Bijtanken over opvoeding@home kan overal in Vlaanderen en Brussel georganiseerd worden.

HOE?

Ouders wisselen tips, ervaringen en bekommernissen over opvoeding uit,

ontmoeten elkaar in een vertrouwde omgeving en voelen zich gesteund. Een 'bijtankgesprek' is gratis en de aanvraag gaat heel makkelijk, via telefoon of mail. De gastouder krijgt een waardebon voor drank en versnaperingen. Als het niet mogelijk is om acht mensen in de eigen huiskamer te ontvangen, dan kan er ook in een ander vertrouwd lokaal 'bijgetankt' worden.

MEER INFO?

www.gezinsbond.be/bijtanken

ALS KLEINE KINDEREN GROOT WORDEN (VAD)

WAT?

Kinderen en jongeren komen vroeg of laat in contact met tabak, alcohol en drugs. Maar ouders weten vaak niet hoe ze hiermee moeten omgaan en wat ze kunnen doen om problemen te voorkomen. Om hen te ondersteunen, is er het gezinsgerichte preventieproject 'Als Kleine Kinderen Groot Worden'. Het is een eenmalige sessie voor ouders, waarin ze op een interactieve manier opvoedingsvragen over tabak, alcohol en drugs bespreken. Ze krijgen ook nuttige tips om thuis mee aan de slag te gaan. Er wordt gewerkt vanuit de kracht van ouders en hun mogelijkheden. Want zij hebben wel degelijk invloed op de gezondheidsgerelateerde keuzes die hun kinderen maken.

VOOR WIE?

Alle ouders van tieners tussen 10 en 15 jaar die nog geen tabak, alcohol of andere drugs gebruiken, of er eventueel al eens mee hebben geëxperimenteerd. Er kunnen ook sessies worden georganiseerd voor ouders in een maatschappelijk kwetsbare positie. De sessies kunnen begeleid worden door alcohol- en drugpreventiewerkers of door opvoedingsprofessionals.

HOE?

De thema's worden besproken aan de hand van enkele filmpjes die realistische situaties schetsen van hoe ouders in een gezinscontext omgaan met vragen over tabak, alcohol en andere drugs.

MEER INFO?

www.vad.be/doelgroepen/ouders/in-de-kijker.aspx

KATROL (KORTRIJK)

WAT?

Het integraal preventief ontwikkelproject voor studie- en opvoedingsondersteuning aan huis in Kortrijk. Dankzij deze samenwerking tussen onderwijs, welzijn en lokale overheid worden er tientallen gezinnen bereikt. Samen werken ze aan een sterkere schoolcultuur en nog zoveel meer. Gezinnen worden op een open manier benaderd, kwetsbare gezinnen worden extra ondersteund en studenten komen in contact met het echte leven.

VOOR WIE?

Kwetsbare gezinnen waar taalondersteuning van de kinderen wordt gezien als een kans om de onderwijscultuur te versterken. Meer dan de helft zijn anderstalige gezinnen.

HOE?

De open instap van taalondersteuning binnen het gezin biedt de kans om naar een meer integrale ondersteuning te gaan en zo kwetsbare gezinnen te versterken. Katrol is een samenwerking tussen verschillende partijen: doorverwijzers (basisscholen, sociale organisaties,...), hogescholen, het CAW en natuurlijk de gezinnen.

MEER INFO?

www.cawstimulans.be/projecten/katrol

In Vlaanderen en Brussel zijn er verschillende gelijkaardige diensten. Een overzicht vind je op www.groeimee.be.

STOP 4-7: SAMEN TERUG OP PAD

WAT?

Een programma voor kinderen met (ernstige) gedragsproblemen en hun omgeving (gezin en school). Er zijn drie groepstrainingen, gericht op drie groepen: de kinderen leren manieren om op een positieve manier om te gaan met andere kinderen en ze krijgen opdrachten die ze moeten uitvoeren en afwerken (wat hen helpt op school). De ouders gaan samen met andere ouders – gesteund door oudertrainers – op zoek naar manieren om thuis meer positief gedrag (en minder problematisch gedrag) te creëren. En ten slotte gaan ook de leerkrachten op zoek naar methodes die werken voor deze leerlingen. In totaal duurt zo'n training 10 weken. Daarnaast zijn er nog huis- en schoolbezoeken, om de hulpverlening af te stemmen op elk individueel gezin en elke school. Die beginnen al in de intakefase en lopen door tot in de consolidatiefase (die drie tot zes maanden duurt).

VOOR WIE?

Kinderen tussen vier en acht jaar met (ernstige) gedragsproblemen, hun ouders en leerkrachten.

HOE?

Positief (aandacht voor dingen die wél lukken en voor oplossingen) en zeer gestructureerd. Wetenschappelijk onderbouwd.

MEER INFO?

www.stop4-7.be

DOMO (LEUVEN)

WAT?

Domo betekent 'aan huis' maar het is ook een letterwoord: 'Door Ondersteuning Mee Opvoeden'. Ze bieden ondersteuning aan huis voor kwetsbare, kansarme gezinnen met kinderen tot 12 jaar. De ondersteuning gebeurt door vrijwilligers. Een vaste vrijwilliger gaat een keer per week aan huis, gedurende een lange periode. Zo wordt hij een 'vriend aan huis'. De rode draad doorheen de werking? Preventie door presentie.

VOOR WIE?

Kwetsbare, meestal kansarme gezinnen met kinderen tot 12 jaar. De werking is gericht op de ouders én de kinderen. Er is specifieke aandacht voor gezinnen met heel jonge kinderen (jonger dan drie) waar de ondersteuning, met het oog op preventie, extra belangrijk is. De vraag naar ondersteuning komt van het gezin en/of een toeleidende persoon of organisatie.

HOE?

Uniek is dat één vrijwilliger eenmaal per week bij één gezin langsgaat, als

'vriend aan huis'. Domo zet in op alles wat met de leefwereld van gezinnen te maken heeft. De ondersteuning kan dus erg verschillen van gezin tot gezin. De vrijwilliger bepaalt zelf wat hij in en met het gezin doet. Dit is afhankelijk van de eigen mogelijkheden en vaardigheden en de vragen van het gezin. Domo focust vooral op de kinderen en hun noden. Ze willen hen een warm hart toedragen en kiezen voor talent. Maar ook de draagkracht van de opvoeders wordt groter, door hen bij te staan, te informeren, hen uit hun sociaal isolement te halen en aan te sporen om deel te nemen aan culturele en vrijetijdsactiviteiten. Typisch is het ongedwongen karakter van de ondersteuning.

MEER INFO?

www.domovlaanderen.org

In Vlaanderen en Brussel zijn er op verschillende plaatsen Domo-werkingen.

Op www.expoo.be vind je een praktijkbeschrijving over de Domo-werking.

RAP OP STAP (OPVOEDINGSHUIS OOSTENDE)

WAT?

Het opvoedingshuis wil een laagdrempelig en bereikbaar opvoedingsondersteunend aanbod realiseren voor iedereen. Het is een ontmoetingsplaats waar pedagogisch advies en informatie centraal staat. Het opvoedingshuis heeft ook verschillende projecten, waaronder Rap op Stap. Van trein tot verblijf,... Daarbij wordt er vrijetijdsadvies gegeven aan mensen met een klein budget.

VOOR WIE?

Rap op Stap helpt bij vakantie- en vrijetijdswensen van mensen met een beperkt budget.

HOE?

Vrijetijdsbesteding voor het hele gezin, familie of vrienden: een daguitstap, culturele uitstap, vakantie of een sportieve activiteit. Op maat van de gezinnen zelf, wanneer ze maar willen.

MEER INFO?

www.opvoedingshuisoostende.be

**LIFT - LINKING
THE INTEREST OF
FAMILIES AND TEACHERS
(OPVOEDINGSWINKEL
HUIS VAN HET KIND SINT-
NIKLAAS)**

WAT?

Van alle zorgen die ouders hebben, staan gedragsproblemen van hun kinderen bovenaan. Daarnaast willen ouders vooral dat hun kinderen goed in hun vel zitten. LIFT is een preventief programma dat inzet op deze beide zaken. Het programma wordt georganiseerd vanuit de school, in samenwerking met de opvoedingswinkel/Huis van het Kind en het CLB, met als doel de ontwikkeling van gedragsproblemen tijdens de kinderleeftijd te voorkomen. LIFT bestaat uit 3 componenten: een sociale vaardigheidstraining in de derde kleuterklas en op de speelplaats, samenwerken met het schoolteam en ouderavonden. Sinds 2010 zijn er ook de figuren ‘Guus en Trompi’ die vijf keer naar de klas komen om met de kinderen te werken rond sociale vaardigheden.

VOOR WIE?

Kinderen uit de derde kleuterklas, hun leerkrachten en hun ouders.

HOE?

Positief omgaan met storend gedrag bij kinderen.

MEER INFO?

elke.schoof@sint-niklaas.be

KIEKENDOE (BRUGGE)

WAT?

Een vorm van buurtgerichte en participatieve opvoedingsondersteuning. Er wordt samen gewerkt aan een vrijetijdsaanbod voor de kinderen en ouders worden samengebracht rond een aantal opvoedingsthema's. Ze krijgen de mogelijkheid om te kijken (kiek) en (en) te doen (doe). Omdat het huidige aanbod van opvoedingsondersteuning vooral een vrouwelijk publiek aanspreekt, organiseert Kiekendoe ook een aantal activiteiten voor papa's en hun kinderen. Vaders zien hoe andere vaders met hun kinderen omgaan, wat hen kan aanzetten tot zelfreflectie.

VOOR WIE?

Kinderen en hun ouders uit Sint-Pieters, een deelgemeente van Brugge met heel wat sociale woonwijken. Door ook verschillende papa's en hun

kinderen een ontspannen activiteit aan te bieden, willen we de papa's in hun ouderrol versterken.

HOE?

Ouders werken maximaal mee aan het aanbod, zowel de kinderactiviteiten als de vormingsmomenten voor henzelf. Aan Kiekendoe werkt een resem partners mee: lokale organisaties en diensten met expertise op het gebied van opvoedingsondersteuning.

MEER INFO?

info@opvoedingswinkelbrugge.be

**INFOTHEEK OPVOEDINGSPUNT
(DEINZE - DE PINTE - NAZARETH - NEVELE)**

WAT?

Bij Opvoedingspunt kunnen ouders een antwoord op al hun vragen zoeken in folders en tijdschriften. Opvoedingspunt wil via een warm onthaal een luisterend oor aanbieden voor alle kleine en grote vragen over opvoeding.

VOOR WIE?

Bij Opvoedingspunt kan iedere ouder of andere opvoeder van kinderen en jongeren terecht, al dan niet op afspraak. De dienstverlening is volledig gratis en anoniem.

HOE?

Opvoedingspunt is het intergemeentelijk samenwerkingsinitiatief opvoedingsondersteuning van de gemeenten Deinze, De Pinte, Nazareth en Nevele. In elke gemeente zijn één of meerdere opvoedingspunten actief die aanspreekpersoon zijn voor opvoedingsvragen. Deze opvoedingspunten vind je in de jeugddienst, het sociaal huis of bij de stedelijke kinderopvang.

MEER INFO?

info@opvoedingspunt.be

**OPVOEDINGSONDERSTEUNING
VANUIT INITIATIEF
BUITENSCHOOLSE OPVANG
(LEUVEN)**

WAT?

Een initiatief voor buitenschoolse opvang uit Leuven die zich richt op gezinnen in armoede. Er wordt vooral gefocust op ouderbetrokkenheid. Zo vindt er gemiddeld één activiteit per maand plaats, die wordt besproken met een kerngroep van ouders. Samen denken en samen doen: dat is hier heel belangrijk. Elke maandagavond – bij het afhalen van de kinderen – is er een laagdrempelig ontmoetingsmoment voor ouders, met minstens één begeleider. Daarnaast worden de ouders ook tijdens vakanties uitgenodigd om deel te nemen aan geplande activiteiten. Iedereen denkt mee over de actieve speelmomenten. Het doel? Ouders een sterker netwerk geven, hun interesses leren kennen en een moment van vertraging inlassen in hun drukke leven.

VOOR WIE?

Gezinnen in armoede, zowel ouders als kinderen.

HOE?

Op maandagavond is er een speciaal moment voor ouders: zij krijgen extra aandacht en ondersteuning rond hun vragen.

MEER INFO?

www.lerenondernemenvzw.org/wat-doen-we/kinderwerking

INFOTHEEK OPVOEDINGSPUNT

**OPVOEDINGS-
ONDERSTEUNING DOOR
VORMINGPLUS (ANTWERPEN)**

WAT?

Vormingplus Antwerpen begeeft zich op het werkkterrein van opvoedingsondersteuning, met een eigen methodisch aanbod. Er wordt vooral projectmatig gewerkt met bepaalde groepen. Geen zelf afgewerkte cursussen dus, maar eerder procesmatig niet-formeel en informeel educatief werk. In samenspraak met verschillende partners ontwikkelt Vormingplus Antwerpen projecten voor groepsgerichte opvoedingsondersteuning. De basisgedachte? It takes a village to raise a child. Dit Afrikaanse gezegde geeft aan dat de sociale omgeving van groot belang is voor het opgroeien van kinderen. Een kind groeit het beste op in een veilige omgeving met hechte sociale verbanden, waar mensen niet onverschillig staan tegenover elkaar en elkaars kinderen.

VOOR WIE?

Er is speciale aandacht voor maatschappelijk kwetsbare groepen en mensen met specifieke educatieve noden.

HOE?

Vormingplus wil lokale contexten voor opvoedingsondersteuning creëren waarbinnen sociale netwerken voor pedagogisch burgerschap kunnen ontstaan, binnen wijken en over wijken heen.

MEER INFO?

www.vormingplusantwerpen.be

In Vlaanderen en Brussel bestaan er verschillende vormingpluswerkings. Een overzicht vind je op www.vormingplus.be.

OPVOEDINGSONDERSTEUNING VANUIT DE KINDEROPVANG (WIGWAM - KESSEL-LO)

WAT?

Erkende kinderopvang is een krachtig instrument voor een groot bereik en een ideale hefboom om laagdrempelige integrale opvoedings- en gezinsondersteuning te realiseren. Wigwam wil gezinnen met jonge kinderen ondersteunen. Door samen diverse acties te ondernemen, wordt hun sociaal netwerk uitgebouwd, hun kennis vergroot en hun competenties versterkt. Bovendien worden er ook 'schakels' gelegd naar buurt en samenleving. Dagelijks is er een onthaalmoment voor ouders met hun kinderen en er is ook de hele dag permanentie, zodat gezinnen hier altijd terecht kunnen. Naast individuele ondersteuning zijn er ook interactieve groepsessies en gezinsactiviteiten (minstens één keer per week) die variëren van aard: ontspannend, ondersteunend, informatief, vormend, materieel, praktisch, feestelijk, ... Die staan open voor alle gezinnen, ook diegenen die niet bereikt worden via de kinderopvang.

VOOR WIE?

Wigwam bereikt een sociale mix van gezinnen met jonge kinderen waarvan ongeveer 80% kwetsbare of (kans) arme gezinnen (een weerspiegeling van de buurt). In het erkende kinderdagverblijf (33 plaatsen) kunnen op jaarbasis 60 à 70 kinderen en hun gezin terecht. Daar zijn heel wat kinderen bij die specifieke zorgen nodig hebben. Daarnaast staat de groepswerking open voor alle gezinnen (niet enkel gezinnen van de kinderopvang).

HOE?

De kinderopvang blijkt een ideale basis om een open en warme (t)huis te creëren voor het hele gezin én voor elk gezin. Dankzij de verbondenheid kan er al snel opvoedingsondersteuning en integrale gezinsondersteuning plaatsvinden, op een informele manier. Dat levert een dubbele winst op voor de samenleving: er zijn de bereikte resultaten met de kinderen en de gezinnen én er is het verminderde kostenplaatje.

MEER INFO?

www.dewigwam.be

FUN IN DE KINDEROPVANG: IK ZIE JE GRAAG ZOALS JE BENT (KESSEL-LO)

WAT?

FUN is gestart als een project, gesteund door Provincie Vlaams-Brabant en is uitmondend in 'Blijvende FUN' in de opvang voor ouders, kinderen, medewerkers en FUN-partners. Het gaat om opvoedingsondersteuning en ouderparticipatie op een 'plezante' manier. De visie van MISC (mediational intervention for

sensitizing caregivers) is het fundament: elkaar graag zien als basis/uitgangspunt in elke interactie en omgang in onze opvang. Er werd werk gemaakt van FUN-plekjes (bv. de tuin) en FUN-aanbod (bv. prikkels, snoezelen, ...).

VOOR WIE?

Voor ouders, kinderen, medewerkers in de kinderopvang en FUN-partners.

HOE?

Via een webpagina blijven het FUN-project en de 'Blijvende FUN' constant onder de aandacht: participatie en betrokkenheid gegarandeerd.

MEER INFO?

www.funindekikker.be

HUIS VAN HET KIND (SINT-NIKLAAS)

WAT?

Het Huis van het Kind in Sint-Niklaas is een plek waar elke ouder en opvoedingsverantwoordelijke terecht kan met vragen over opvoeding. Vanuit een samenwerkingsverband biedt het Huis van het Kind een aanbod voor ouders, opvoedingsverantwoordelijken en kinderen. Bij de opstart is bewust gekozen voor een heel laagdrempelig aanbod. Het aanbod is heel breed: consultatiebureau, speltheek, onthaal opvoedingswinkel, ontmoeting, spreekuur, informatie- en vormingsavonden, groepswork voor ouders, LIFT, Traject op school, STOP4-7, Traject8-12, Time Out, ... Daarnaast zijn er nog een aantal specifieke werkingen, rond bijvoorbeeld

ADHD en autisme, die onderdak vinden in het Huis van het Kind.

VOOR WIE?

Alle opvoedingsverantwoordelijken uit Sint-Niklaas.

HOE?

Een breed en kwalitatief aanbod dankzij een goede samenwerking

MEER INFO?

elke.schoof@sint-niklaas.be

In Vlaanderen en Brussel zijn er reeds verschillende Huizen van het Kind. Een overzicht vind je op www.huizenvanhetkind.be.

OPVOEDEN: GEWOON DOEN!

WAT?

Een improvisatietheater voorstelling over opvoeden. Ouders worden om de oren geslagen met opvoedingsadvies uit honderden gewenste en ongewenste hoeken. Opvoeden lijkt daarvoor soms iets waar je zwaar voor gestudeerd moet hebben, en de angst voor onherstelbare fouten loert om de hoek. In deze voorstelling wordt opvoeden weer herleid tot een normaal onderdeel van het leven. De gewone ervaringen van de ouders uit de zaal worden weerspiegeld. Weliswaar soms uitvergroet, met een flinke dosis (zelf)relativering en bemoediging. Deze voorstelling is een hart onder de riem voor de vele ouders die soms of vaak aan het twijfelen slaan over hun opvoedingstaak.

VOOR WIE?

Ontwikkeld in opdracht van het Agentschap Jongerenwelzijn, geschikt voor gemeenten, scholen en andere organisaties die deze voorstelling voor ouders willen organiseren.

HOE?

Interactief improvisatietheater.

MEER INFO?

www.inspinazie.com

HUIS VAN ONS KIND (LANDELIJKE THUISZORG)

WAT?

Landelijke Thuiszorg biedt gespecialiseerde zorg rond de geboorte aan huis, activiteiten voor aanstaande en jonge ouders (zwangerschapsyoga, babymassage, peuterdans, ruimte voor ontmoeting, ...), advies over kindervens, zwangerschap, geboorte en opvoeding.

VOOR WIE?

Alle aanstaande ouders en ouders van jonge kinderen.

HOE?

Het Huis van Ons kind wil een wegwijzer zijn, van kindervens tot kleuterklas.

MEER INFO?

www.landelijkethuiszorg.be

Er is een expertisecentrum kraamzorg in elke provincie. Deze centra staan in voor een kwaliteitsvolle uitvoering van de acties rond kraamzorg voor zwangere en pas bevallen moeders en hun omgeving, in samenwerking en afstemming met alle betrokken actoren.

Een overzicht vind je op

www.expertisecentrakraamzorg.be.

TENTOONSTELLING 'OPVOEDEN SAMEN AANPAKKEN'

WAT?

Een kleurrijke fototentoonstelling over diverse opvoedingsituaties, met als doel de dialoog tussen ouders onderling te bevorderen. Hoe ga je om met een puber thuis? Kan je je baby te veel verwennen? Hoe belangrijk zijn vaders bij de opvoeding van kinderen? Op 13 grote panelen worden opvoedingsthema's bij ouders van kinderen van 0 tot 18 jaar in beeld gebracht. Met foto's en tekst laat de tentoonstelling alledaagse en herkenbare situaties zien bij verschillende gezinnen. Bezoekers kunnen na het bekijken van de foto's met elkaar in gesprek gaan over thema's die hen aanspreken. Met andere ouders bespreken zij wat ze belangrijk vinden bij het opvoeden van kinderen, wat gemakkelijk gaat en waar ze onzeker over zijn.

VOOR WIE?

De tentoonstelling Opvoeden Samen Aanpakken wordt gratis aangeboden aan opvoedingsondersteunende initiatieven en welzijnsorganisaties uit Vlaanderen en Brussel.

HOE?

'Opvoeden Samen Aanpakken' was oorspronkelijk een Nederlandse tentoonstelling, die wordt aangeboden door Radar Advies en stichting MOOI! Dertien panelen uit de tentoonstelling werden aangekocht en vertaald naar Vlaamse opvoedingsituaties. De aankoop voor Vlaanderen en Brussel was mogelijk dankzij een samenwerking tussen de Opvoedingswinkel Brussel, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en EXPOO.

MEER INFO?

www.expoo.be/opvoeden-samen-aanpakken

VOORLEESGROEP

(vzw 't LAMPEKE - LEUVEN)

WAT?

Een vorm van laagdrempelige en preventieve gezinsondersteuning voor kwetsbare gezinnen met jonge kinderen. De voorleesgroep is een maandelijkse bijeenkomst van kwetsbare ouders met jonge kinderen, samen met 2 à 3 medewerkers die werken rond gezinsondersteuning binnen buurtwerk 't Lampeke. Deze oudergroep vormt de motor waaruit tal van ouder- en gezinsondersteunende activiteiten groeien en waar er kan gebabbeld worden over tal van thema's die door hen zelf zijn aangebracht of die vanuit de vaste werking komen. Om deze thema's aan te brengen wordt er gewerkt met 'Koffer Schaap Maison'. Dit is een toepassing van Koffer Schaap, een spelpakket waarbij de familiale context centraal staat. Ouders krijgen een klein koffer-tje mee naar huis. Elke oudergroep stellen we een nieuw schaap voor dat dan ook mee naar huis mag. Elk schaap heeft zijn eigen verhaal en eigen thema.

VOOR WIE?

Kansarme of maatschappelijk kwetsbare gezinnen, zowel autochtoon als allochtoon. Ze passen binnen één of meer van deze categorieën: gezinnen in generatiearmoede, alleenstaande moeders of vaders, politiek vluchtelingen, ouders binnen een psychiatrische context.

HOE?

Vaders én moeders ondersteunen en versterken in hun ouderrol.

MEER INFO?

www.lampeke.be

THUISCOMPAGNIE (LIMBURG)

WAT?

Als gezinnen tot rust komen, verhogen de ontwikkelingskansen van de kinderen in die gezinnen. Daarom motiveert, vormt en stimuleert Thuiscompagnie vrijwilligers, hulpverleners en beleidsmensen om mensen in armoede te ondersteunen vanuit een versterkend en verbindend kader. Er wordt gewerkt vanuit drie pijlers: verbinden, versterken en vergezellen. De hulpverlening wordt afgestemd op wat gezinnen als belangrijk ervaren. Zo krijgen ze meer greep op hun eigen situatie. Dat herstelt het vertrouwen in zichzelf, hun omgeving en de samenleving. Door samen met de gezinnen concrete dingen te doen en te leren, worden de families sterker en weerbaarder. Ten slotte worden hulpverleners en vrijwilligers ook gestimuleerd om samen met de gezinnen op pad te gaan.

Verzorgenden nemen samen met de gezinsleden huishoudelijke taken op, stimuleren aanwezige krachten en scheppen nabijheid en vertrouwen om de autonomie van de gezinnen te herstellen.

VOOR WIE?

Ouders in armoede met minderjarige kinderen.

HOE?

Mensen in armoede verlangen net als de meeste ouders naar een thuis waar het fijn is om te wonen en hebben het beste voor met hun kinderen. Het gezin geeft zelf aan waarin ze ondersteund willen worden om deze droom te realiseren, de gezinsleden krijgen ondersteuning op maat en zonder tijdslimiet.

MEER INFO?

www.provincielimburg.be/thuiscompagnie

DE EERSTE STAPPEN (BORGERHOUT)

WAT?

Wekelijkse ontmoetingsgroepen voor moeders en hun jonge kinderen tussen 0 en 3 jaar, onder begeleiding van een multicultureel team ('early-relationship-based prevention'). De educatieve en psychologische pijlers van de werking zijn belangrijk, maar de sociaal-maatschappelijke component is dat minstens evenzeer: ouders motiveren om deel te nemen aan leertrajecten van de kinderen en henzelf, en hen ook activeren. De Eerste Stappen wil een hefboom zijn waarmee jonge kinderen en hun ouders kunnen ontsnappen uit hun kwetsbare positie. Het doel? Hen sterker maken. Door de hechte band met hun ouder(s) en door de ontmoetingen met andere kinderen en volwassenen, wordt het voor kinderen makkelijk-

ker om over te stappen naar de kleuterschool. Ook de moeders voelen zich veilig en kunnen in een sfeer van respect voor de eigen cultuur spreken en bijleren over aangename en moeilijke thema's. Kernwoorden zijn: laagdrempelig, cultuursensitief, vraaggericht, participatief, integraal en met oog voor kind én ouder.

VOOR WIE?

Maatschappelijk kwetsbare gezinnen met jonge kinderen tussen 0 en 3 jaar, ongeacht hun herkomst. Haast alle gezinnen die deelnemen aan De Eerste Stappen leven in een situatie die op bepaalde vlakken fragiel en arm aan kansen is, vooral vanuit een voorgeschiedenis van migratie.

HOE?

Een preventief project voor cultuursensitieve ontwikkelingsbegeleiding,

opvoedingsondersteuning en gezins-empowerment. Het is ontwikkeld aan de KU Leuven en in 2007 opgestart door de Federatie van Marokkaanse Verenigingen (FMV) in Borgerhout. Sinds eind 2012 loopt het project ook in Brussel. Er worden bruggen gebouwd naar onderwijs en activering, door allerlei groepsactiviteiten voor vrouwen, door doelgroepmedewerkers.

MEER INFO?

www.fmv-vzw.be

WERELDMOEDERS ONTMOETEN ELKAAR: WOM-EN (TURNHOUT)

WAT?

Ontmoetingsmomenten voor (kansrijke én kansarme) zwangere vrouwen en pas bevallen moeders met hun baby's. Doordat zij andere moeders ontmoeten, kunnen ze ervaringen uitwisselen. Zo bouwen ze een dragend sociaal netwerk uit en kan hun (eventuele) sociaal isolement worden doorbroken. Ze maken ook kennis met de algemene voorzieningen (werk, kinderopvang, zorg, welzijn, opleiding, inkomen,...) en worden verbonden met bestaande netwerken en projecten die voor hen van belang kunnen zijn. Er wordt gewerkt aan hun

zorg- en opvoedingsvaardigheden, ze leren genoeg Nederlands om zich uit de slag te kunnen trekken (wat ook een invloed heeft op de taalontwikkeling van de kinderen). De kindjes worden voorbereid op de peuterspeelpunten, de kinderopvang, het kleuteronderwijs en andere fijne netwerken en voorzieningen.

VOOR WIE?

Pas bevallen moeders, in de hoop ook kansarme moeders en moeders uit etnisch-culturele minderheden te bereiken, die volgens de toeliders (materniteit, gynaecologen, kinderartsen, huisartsen, Kind en

Gezin, Moederzorg) intensievere omkadering nodig hebben om hun sociaal netwerk en hun kansen (en die van hun kinderen) te vergroten.

HOE?

Ontmoeting staat centraal, in een ongedwongen sfeer en zonder drempels of geprogrammeerd aanbod. Het is de bedoeling dat de jonge moeders tijdens de ontmoetingsmomenten (tweemaal per week) zelf zaken aanbrengen waar dieper op ingegaan kan worden.

MEER INFO?

opvoedingswinkel@cawdekempem.be

OPVOEDSPEL 'MAAK HET MEE'

WAT?

Een bordspel voor ouders waarbij kleine en grote opvoedingsvragen aan bod komen vanuit de invalshoek 'opvoeden doen we samen'.

VOOR WIE?

Ouders die op een leuke en laagdrempelige manier ervaringen en tips willen uitwisselen.

HOE?

Op een speelse manier eens goed doorbomen over de kinderen en opvoeden, met andere ouders.

MEER INFO?

opvoedingsondersteuning@limburg.be

OPVOEDINGSONDERSTEUNING VOOR OUDERS MET EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING (MOBILANT KONTICH)

WAT?

Individuele trainingen en groepssessies, meestal vanuit de Triple P-aanpak. De groepssessies kunnen een lange cursus zijn (één sessie per week gedurende een 9-tal weken) of een eenmalige workshop rond een bepaald onderwerp, of een thematische zomerweek. Tijdens de zomerweek (zonder overnachting) komen de kinderen mee en krijgen ze een eigen programma aangeboden.

VOOR WIE?

Ouders met een (vermoeden van) verstandelijke beperking.

HOE?

We hebben het Triple P-programma op maat gesneden van deze doelgroep.

MEER INFO?

www.mobilant.be

INFOPUNTEN OPVOEDING VANUIT DE CLB'S (ROESELARE)

WAT?

Roeselare heeft zes Infopunten Opvoeding. De centrumstad bouwde een gedecentraliseerd model 'opvoedingswinkel' uit. In zes organisaties werd een Infopunt Opvoeding ingebed: het Sociaal huis, het OCMW, het CAW, het regiohuis van Kind en Gezin en de 2 Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB). Bij zo'n gedecentraliseerd model is overleg cruciaal. De Infopunten Opvoeding zetten alle zes sterk in op pedagogische adviesgesprekken. In elk Infopunt kunnen ouders en opvoedingsverantwoordelijken rekenen op een uniform uitgewerkte dienstverlening.

VOOR WIE?

De Infopunten Opvoeding van de CLB's zijn er vooral voor ouders en opvoedingsverantwoordelijken van schoolgaande kinderen. Met allerhande vragen over opvoeding (niet enkel 'schoolse' vragen) kunnen ze ook binnen hun CLB terecht.

HOE?

CLB's als aanbieders en promotoren van opvoedingsondersteuning. In Roeselare profileren de CLB's zich duidelijk als Infopunt Opvoeding. Alle medewerkers pikken (mogelijke) opvoedingsvragen vlugger op en ondersteunen ouders en opvoedingsverantwoordelijken volgens de methodiek 'pedagogisch adviseren'. Binnen elk CLB is er een 'belangenbehartiger opvoedingsondersteuning' die het team opvolgt en andere projecten en acties van de Infopunten Opvoeding promoot bij zijn/haar collega's. Zo is er een vlotte informatiedoorstroom naar ouders en opvoedingsverantwoordelijken.

MEER INFO?

www.infopuntopvoeding.be

WEEK VAN DE OPVOEDING

WAT?

De Week van de Opvoeding wordt elk jaar georganiseerd van 16 tot 23 mei. Omdat kinderen opvoeden een belangrijke taak is – en niet altijd even gemakkelijk – wordt tijdens die week opvoeden in de kijker geplaatst. De Week van de Opvoeding gaat over drie dingen: positieve opvoedingsstijlen promoten, opvoeden zichtbaar en bespreekbaar maken en het aanbod opvoedingsondersteuning promoten.

VOOR WIE?

Iedereen die betrokken is bij de opvoeding van kinderen en jongeren.

HOE?

De Week van de Opvoeding steunt op de inzet van een resem organisaties die dichtbij de burger staan. Zowel gemeenten en lokale actoren die opvoedingsondersteuning aanbieden, als verenigingen, werken elk jaar met groot enthousiasme mee. Alle activiteiten worden gebundeld op onze kalender.

MEER INFO?

www.weekvandeopvoeding.be

OUDERGESPREGSGROEPEN WELZIJNSSCHAKELS

WAT?

Oudergespreksgroepen geven ouders de kans om met elkaar in gesprek te gaan over opvoeden, vanuit hun eigen ervaringen met de kinderen en hun eigen emoties. De ouders zetten de toon, een gespreksleider van de Gezinsbond en een opgeleide ervaringsdeskundige in armoede begeleiden het gesprek.

VOOR WIE?

Ouders met en zonder armoede-ervaring. Vaders, moeders, grootouders: uit ieders ervaring wordt kracht en energie geput.

HOE?

Samen positief op weg gaan, de ouders bepalen de richting.

MEER INFO?

www.welzijnsschakels.be

ouders als onderzoekers (gevangenis gent)

WAT?

Een oudergroep die onderzoek uitvoert, met de steun van twee procesbegeleiders (van de Rode Antraciet en VCOK vzw) en een wetenschapper van de vakgroep Sociale Agogiek van de Universiteit Gent. De bedoeling is om via deze groep een stem te geven aan gedetineerde moeders en vaders. Hoe kijken zij naar opvoeden binnen hun specifieke context en met welke opvoedingsvragen en -problemen zitten zij? Zo ontstaat er een gedeelde kennis over opvoeden met gedetineerde ouders, praktijkwerkers, wetenschappers en beleidsverantwoordelijken. Ten slotte krijgen ouders de kans om te praten met beleidsmakers, dienstverleners en/of de media, om hun dagelijkse opvoedingscontext te verbeteren.

VOOR WIE?

Moeders en vaders die verblijven in de gevangenis van Gent. De ouderonderzoeksgroep bestaat uit vijf tot vijf-

ten ouders die zich willen engageren om enkele maanden samen onderzoek te voeren naar een gemeenschappelijk gedefinieerd probleem of een opvoedingsvraag.

HOE?

Participatie van gedetineerde ouders aan onderzoek en aan het maatschappelijk discours over opvoeden. Deze manier van participatief opvoedingsondersteunend werken is uitvoerig beschreven in de publicatie: Ouders als Onderzoekers, inspiratie tot participatie en sociale actie.

MEER INFO?

www.vcok.be

amber (ckg de schommel - averbode)

WAT?

Intensieve vroegtijdige gezinsondersteuning, georganiseerd door CKG De Schommel. Ouders met een jonge baby worden begeleid, met vier concrete doelstellingen. Ten eerste moet de baby aangepaste zorg krijgen (voeding, onderdak, medische opvolging,...). Daarnaast moeten de ouders de kans krijgen om een goede band op te bouwen met de baby en om geborgenheid te geven. Ze leren ook hoe ze de ontwikkeling van de baby kunnen stimuleren en ten slotte hoe ze een ondersteunend sociaal-emotioneel netwerk kunnen uitbouwen. Maar er wordt ook gekeken naar het totaalplaatje: alle aspecten van het

gezinsleven beïnvloeden de zorg voor kinderen, en omgekeerd. De relatie tussen de ouders, de huisvesting, het onderwijs,... Omdat elk gezin anders is, werken de begeleiders vraaggestuurd en op maat.

VOOR WIE?

Ouders met een jonge baby (0-6 maanden bij de start of 1 maand voor bevalling) die nood hebben aan extra ondersteuning.

HOE?

Het gaat om zeer intensieve (3 huisbezoeken per week), vroegtijdige (bij ouders met een baby tussen 0 en 6 maanden) gezinsondersteuning. Alle aspecten van het ouderschap komen aan bod, met de baby als centrale figuur. Er is ook weke-

lijkse gezinsbegeleiding mogelijk.

MEER INFO?

www.ckgdeschommel.be

In Vlaanderen en Brussel wordt deze ambermodule door diverse CKG's aangeboden. Een overzicht van de CKG's vind je op www.groeimee.be en www.ckg.be.

de opvoedingsbus (regio brugge)

WAT?

Een mobiele opvoedingswinkel, die geregeld te zien is op parkings, bij openbare bibliotheken, sportcentra, grote winkels,... in de regio van Brugge. Al sinds de start van de opvoedingswinkel Regio Brugge, werd er veel belang gehecht aan de outreachende werking. Het doel? Opvoedingsadvies dichterbij de mensen brengen. Dankzij de opvoedingsbus kunnen de diensten ook aangeboden worden in buurgemeenten, wat het regionale karakter versterkt. De mobiele winkel wordt ook gebruikt op lokale festivals, braderieën, rommelmarkten, enzovoort.

VOOR WIE?

Ouders die de weg naar de opvoedingswinkel nog niet vinden.

HOE?

Als de mensen de weg nog niet vinden, zoekt de bus hen zelf op.

MEER INFO?

info@opvoedingswinkelbrugge.be

ou-ki

WAT?

Een vzw die projecten organiseert en ondersteunt om de hechting tussen ouder en kind te ondersteunen en verbeteren. Ou-ki heeft bovendien aandacht voor de rol van professionelen die met hen samenwerken. De werking concentreert zich op drie pijlers: Villa's Ou-ki, de oprichting van ontmoetingsplaatsen en vorming voor zowel ouders als professionelen. Deze vzw is actief op verschillende plaatsen in Brussel, Brugge en Diksmuide.

VOOR WIE?

Alle ouders met kinderen en professionelen die met hen samenwerken. In Villa Ou-ki kunnen ouders met kinderen tot en met 6 jaar terecht.

HOE?

In Villa Ou-ki kunnen ouders terecht voor maximum vijf gesprekken om – in aanwezigheid van hun kind – na te denken over een alledaagse of minder alledaagse opvoedingsvraag.

MEER INFO?

www.ou-ki.be

Blik op oneindig

Hoe zien jullie de toekomst? Die vraag stelden we aan de verschillende leden van het adviescomité van EXPOO. Want de toekomst begint vandaag. Er staan grote veranderingen op til, met de Huizen van het Kind. En dus moeten we ons afvragen waar we naartoe willen met opvoedingsondersteuning. Waar dromen we van? En hoe kunnen we ervoor zorgen dat het niet bij dromen blijft? Een blik op de (niet eens zo verre) toekomst.

Michel Vandenbroeck,
prof. Vakgroep Sociale Agogiek (Universiteit Gent)

Ik hoop dat er eindelijk een bredere kijk op de dingen komt, wanneer de diensten voor opvoedingsondersteuning en – laat ons hopen – ook andere basisvoorzieningen voor ouders van jonge (en niet zo jonge) kinderen samensmelten met de consultatiebureaus. Hopelijk krijgt ‘de sector’ van opvoedingsondersteuning dan meer aandacht voor structurele (en materiële) basiscondities, die het ouders soms heel erg moeilijk maken. Hopelijk stappen de consultatiebureaus af van hun voorgeprogrammeerde zorg en staan ze open voor het onverwachte. En beseffen de andere diensten (het OCMW, de budgetbeheerders, de jobconsulenten, de taallessen,...) dat hun cliënten òok ouders zijn, die hun uiterste best doen om voor hun kind een goede toekomst te verzekeren. Zodat er uiteindelijk een reeks aaneengeschakelde diensten ontstaat, en niemand nog weet wie nu eigenlijk ‘opvoedingsondersteuning’ op zijn koperen plaatje moet schrijven. En dat ten slotte iedereen zich afvraagt hoe het in godsnaam alweer kwam dat we ooit in termen van doelgroepen dachten.

Hilde Haerden,
directeur vzw PAS/Opvoedingswinkel Genk

Als opvoedingsondersteuners moeten we vooral goed beseffen wie de ouders van vandaag zijn. De huidige vaders en moeders zijn zoveel méér dan alleen opvoeders. Het zijn allemaal verschillende mensen, die één ding gemeen hebben: ze willen het beste voor hun kinderen. En ook de tijden zijn veranderd. Dankzij het internet kunnen ouders constant alle informatie zoeken die ze willen, 24 uur op 24. Wij mogen niet achterblijven. De hamvraag is duidelijk: waar hebben ouders zélf behoefte aan? Daarom hoop ik dat opvoedingsondersteuning binnenkort stevig verankerd zal zitten in de Huizen van het Kind, nieuwe stijl. Of beter nog: family centers. Plaatsen waar ouders thuis zijn, waar ze gewoon even langskomen voor een babbel-tje en een tas koffie. Waar ze – zonder enige drempel – binnenspringen om andere ouders te zien en waar hun kinderen kunnen spelen met leeftijdsgenootjes. Waar ze altijd een medewerker vinden om hun vragen aan te stellen, waar ze kunnen checken welke diensten er in de buurt zijn. Waar ze de gezondheid van hun peuter of kleuter kunnen laten screenen, maar ook tips krijgen over kinderopvang, goede raad over de scheiding die hen boven het hoofd hangt, of over de leerproblemen van een van hun kinderen. Waar ook talloze workshops en ateliers worden georganiseerd die opvoeden leuker maken. Maar vooral: een warme, bruisende plek voor alle ouders, waar iedereen gelooft in elkaars goede bedoelingen.

Hilde Timmermans,
attachee studiedienst Gezinsbond

Een op de tien ouders zou vandaag niet meer opnieuw aan kinderen beginnen. Dat is even schrikken. Vooral jonge gezinnen staan onder druk: als ouder, als partner, als werknemer en als sociaal wezen. Wie wakker ligt van te veel of geen werk, kan niet altijd de ouder zijn die hij of zij zou willen zijn. Ouders ondersteunen reikt zoveel verder dan opvoedingsondersteuning. De Huizen van het Kind kunnen met een breed vraaggericht aanbod inspelen op concrete noden. En daarnaast hebben we nood aan een meer gezinsvriendelijk beleid op het vlak van wonen, onderwijs, werk, financiële ondersteuning,... Dat, en een andere kijk op ouderschap. Kinderen leren enorm veel van voorbeelden. Als voor ouders de lat erg hoog ligt, verzwaart dat ook de druk op kinderen. Leren hoe je omgaat met een tegenslag brengt kinderen veel meer bij dan alles perfect te willen doen. Zullen we morgen met zijn allen - professionals, vrijwilligers, ouders – proberen wat milder te zijn voor onszelf en voor elkaar?

Valerie De Coen,
stafmedewerker PGO Thuishulp vzw

Het zou mooi zijn als opvoedingsondersteuning in de toekomst past binnen een ruime ondersteuning van het gezin. Iedere ouder heeft zijn competenties maar slaagt er, door persoonlijke of sociale omstandigheden, soms niet in die ten volle te gebruiken. In een snel evoluerende maatschappij is het belangrijk om extra aandacht te besteden aan maatschappelijk kwetsbare groepen. In Vlaanderen wordt minstens 10 procent van de kinderen geboren in een kansarm gezin. Kinderen in armoede hebben naast een tekort aan materiële zaken ook een tekort aan sociaal kapitaal en sociale vaardigheden die een belangrijke rol spelen in het verdere leven. Opvoedingsondersteuning kan niets doen aan dat financiële aspect, daar is een breder gezinsbeleid voor nodig. Maar we kunnen ouders wel bijstaan om hun competenties terug te vinden en zo het hele gezin versterken. Deze ondersteuning is belangrijk voor een goede ontwikkeling van het kind en mag niet ophouden op (zeer) jonge leeftijd. En de belangrijkste waarden blijven volgens mij overeind: laagdrempeligheid en empowerment.

Ludo Serrien,
alg. directeur Steunpunt Algemeen Welzijnswerk

Vroeger heette het 'algemene preventie'. Men wilde vooral interventies van de Bijzondere Jeugdzorg voorkomen, zoals een uithuisplaatsing. Vandaag staat 'ondersteuning' centraal. Dat is een recht voor iedereen die aan opvoeding doet. Maar we mogen toch de maatschappelijke verantwoordelijkheid niet uit het oog verliezen. Opvoedingsondersteuning is heel breed: een onderwijs dat geen sociale uitsluiting creëert, goede en betaalbare huisvesting waarin kinderen zich kunnen ontplooiën, een openbare ruimte die kinderen niet vergast op regels en sancties en de bestrijding van armoede en bestaansonzekerheid, zowat de slechtste omstandigheid om in op te groeien. De competenties van ouders en kinderen verdienen alle steun, maar dan in een samenleving die daarvoor de goede randvoorwaarden aanreikt. Ook dat is opvoedingsondersteuning

Ann Lobijn,
diensthoofd en stafmedewerker kinderopvang VVSG

Jàren geleden, lang voor het decreet opvoedingsondersteuning, merkten de gemeente- en OCMW-besturen al dat er behoefte was aan opvoedingsondersteuning. Ze zagen jonge gezinnen worstelen met essentiële vragen over de opvoeding van hun kinderen, ze zagen ouders die het moeilijk hadden om werk en gezin te combineren. In hun zoektocht naar antwoorden, besloot een handvol lokale besturen samen te werken met het toenmalige professionele netwerk van ondersteuners. Onder impuls van het decreet opvoedingsondersteuning is dit handvol uitgegroeid tot tientallen. Tientallen lokale besturen die de lokaal aanwezige expertise en het professionele aanbod bundelen en laten samenwerken om aan jonge gezinnen de noodzakelijke opvoedingsondersteuning te geven. Op sommige plaatsen was die expertise nog niet aanwezig, dus hebben lokale besturen geïnvesteerd in extra mankracht of competentie. Het decreet over de organisatie van preventieve gezinsondersteuning en de Huizen van het Kind bouwt verder op die samenwerking. De doelstellingen zijn ambitieus: jonge gezinnen nog beter ondersteunen en vooral de kwetsbare gezinnen bereiken. De VVSG ziet het als haar opdracht om de randvoorwaarden te scheppen, zodat lokale besturen dit in al hun enthousiasme mee kunnen realiseren.

Dirk Van Noten,
vertegenwoordiger Vereniging van Vlaamse Provincies

'It takes a whole world to raise a child.' Dat zou een goede 'baseline' zijn voor het nieuwe decreet. Want opvoeden is niet de taak van ouders alleen. De grote uitdaging is dat het niet over structuren gaat, maar over inhoud. Het decreet moet zijn weg vinden naar lokale beleidsnota's en er is nood aan duidelijke verbindingen met andere beleidsdomeinen zoals kinderopvang, buurtwerking, woonbeleid, onderwijs, armoedewerkingen,... Om dit te realiseren hebben we verschillende sleutelfiguren en 'trekkers' nodig die genoeg ruimte en middelen krijgen om het decreet en zijn inhoud alle kansen te geven.

elke week een verse e-brief

www.klasse.be/ouders

Dilemma "MAG ZE DE PIL?"

DE JUISTE STUDIEKEUZE?

Handige tip
Hoe luizen aanpakken?

Hoe begin je aan zakgeld?

... en nog veel meer ...

Maandlijks tijdschrift

Download en print elke maand een handig opvoedinstrument

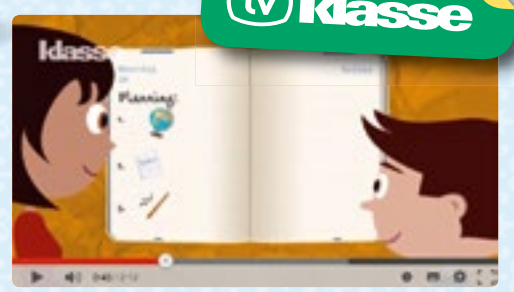
Print een samenvatting in negen talen voor anderstalige ouders

Pin it

win elke maand een leuke prijs!

tv klasse

Filmpje: zo help je bij huiswerk

Wil je niets missen van Klasse voor Ouders? Abonneer je op de nieuwsbrief via www.klasse.be/ouders/e-brief. Volg Klasse voor Ouders ook op Facebook en Pinterest.

‘Opvoedingsondersteuning zorgt voor de vorm, ouders voor de inhoud’

Interview

Opvoeden: wat betekent dat eigenlijk? En heeft opvoedingsondersteuning überhaupt wel zin? Een filosofisch gesprek met pedagoog Stefan Ramaekers, docent aan de onderzoekseenheid Educatie, Cultuur en Samenleving (KU Leuven).

Door Stefanie Van den Broeck

EXPOO: Laten we beginnen bij het begin: wat betekent opvoeden volgens jou?

Stefan Ramaekers: ‘Het bestaat uit twee taken: je kinderen inleiden in een bepaalde wereld én die wereld vrijmaken voor hen, zodat ze er zelf mee aan de slag kunnen. Je kan concrete dingen doen met je kinderen: naar de dierentuin, naar het voetbal,... Zo ontdekken ze dingen die jij belangrijk vindt. Maar veel van dat inleiden gebeurt “gewoon”, door thuis te doen wat je altijd doet. Zo toon je je kinderen hoe rolpatronen in elkaar zitten, bijvoorbeeld. Of hoe je een evenwicht vindt tussen werk en gezin. Eigenlijk kan je als ouder vooral voor-leven en inspireren. Maar de belangrijkste uitdaging is toch leren omgaan met het feit dat we onze kinderen niet kunnen “maken”. We willen allemaal zo hoog mogelijk mikken: wie niet meedraait aan de top, valt uit de boot. In plaats daarvan zouden we kinderen beter hun eigen weg laten kiezen.’

EXPOO: En wat is opvoedingsondersteuning dan?

Stefan Ramaekers: ‘Je kan dat natuurlijk op verschillende manieren definiëren. Maar persoonlijk zie ik het als volgt: ondersteuning die ervoor zorgt dat ouders zich met opvoeding kunnen inlaten. Dat laatste woordje is cruciaal. Ouders hoeven niet bewust met opvoedingskwesties bezig te zijn, het gaat eerder om een zorg voor de wereld. Door te tonen wat er belangrijk is in dit leven, kunnen ze hun kinderen inspireren. Maar daarvoor heb je wel een aantal randvoorwaarden nodig. Tijd is bijvoorbeeld heel belangrijk. Dat kan je als ouder natuurlijk “maken”, maar de maatschappij speelt ook een rol. Zo vind ik het een goed idee om huiswerk in de lagere school af te schaffen. Dat creëert veel te veel spanning en ouders hebben daardoor minder tijd voor wat écht belangrijk is.’

OPVOEDINGSONDERSTEUNING IS ONDERSTEUNING DIE ERVOOR ZORGT DAT OUDERS ZICH MET OPVOEDING KUNNEN INLATEN.

EXPOO: Huiswerk is één ding. Maar ook over de ‘traditionele’ opvoedingsondersteuning heb je een uitgesproken mening.

Stefan Ramaekers: ‘Mijn mening wijkt nogal af van het traditionele discours, dat klopt. (glimlacht) In onze maatschappij wordt de toenemende individualisering als een groot probleem beschouwd. En daar zoeken we dus oplossingen voor. Een van de belangrijkste is de professionalisering van het leven. We kunnen tegenwoordig alles “leren”: hoe moeten we onze relatie onderhouden, hoe kunnen we onszelf ontplooiën, hoe blijven we groeien in onze job. En ook: hoe voeden we onze kinderen zo goed mogelijk op. Ouders kunnen daarbij formeel en professioneel ondersteund worden. Dat proces van professionalisering wordt soms naar voren geschoven als het enige juiste alternatief. Dat wordt trouwens ondersteund met wetenschappelijk onderzoek. Daardoor klinkt het heel correct en objectief, maar het blijft niet meer dan een visie. Het kan dus ook anders.’

EXPOO: Maar we kunnen toch niet ontkennen dat onze samenleving individualistischer wordt?

Stefan Ramaekers: ‘Uit recent sociologisch onderzoek blijkt dat dat wel meevalt. Het aloude verenigingsleven is dan wel uitgehold, maar er ontstaan allerlei nieuwe gemeenschappen en

groepen. Al zijn die inderdaad wel lossier dan vroeger. Maar ik vermoed dat er eigenlijk een ander “probleem” is: de doorgesloten ontvoogding. De afgelopen decennia hebben we allerlei soorten gezag van ons afgeschud: de meester, de priester, de dokter, de burgemeester,... Hun gezag is niet meer absoluut, zoals vroeger. Dat is op zich niet slecht, maar de slinger is doorgeslagen naar de andere richting: nu verdragen we totaal niet meer dat anderen – burens, oma’s en opa’s, vrienden – ook maar iets zeggen over onze kinderen. Maar omdat we toch met vragen zitten, richten we ons op wetenschappelijke kennis: die wordt “heilig”. Het is dan ook heel makkelijk om even een vraag in te tikken op Google. Maar dat gaat wel ten koste van de informele opvoedingsondersteuning.’

EXPOO: Wat bedoel je daar concreet mee?

Stefan Ramaekers: ‘Ik zeg niet dat we terug moeten naar het uitgebreide – soms verstikkende – verenigingsleven van 30 jaar geleden. Maar ik denk wel dat ouders zich weer meer zouden moeten (durven) verenigen. Of toch tenminste met elkaar praten. Ze kunnen elkaar advies geven over opvoeding zonder het meteen te problematiseren, zoals in het professionele circuit vaak gebeurt. Het gaat bijvoorbeeld om de typische gesprekken

aan de schoolpoort: onbewust neemt de hele gemeenschap zo een rol op in de opvoeding van kinderen. Er is ooit eens geopperd dat schoolpoorten een soort drive-ins zouden moeten zijn, zodat je de kinderen snel kan afzetten en ophalen. Dat zou een heel spijtige zaak zijn.’

EXPOO: Wat dan met de formele opvoedingsondersteuning: afschaffen die handel?

Stefan Ramaekers: ‘Zeker niet. Maar we zouden het anders moeten organiseren. Ik maak hierbij wel een scherp onderscheid tussen ondersteuning en hulpverlening. Dat laatste past binnen een formeel kader: als ouders echt een probleem hebben, moeten ze kunnen rekenen op de hulp van jeugdwerkers, psychologen, psychiaters,... Maar opvoedingsondersteuning moet niet gericht zijn op individuen. Het gaat om het creëren van randvoorwaarden, waarover ik eerder sprak.’

EXPOO: Hebben pedagogen dan nog wel een rol bij opvoedingsondersteuning?

Stefan Ramaekers: ‘Zeker, maar het is eerder een maatschappelijke rol dan een individuele. Bij het tot stand brengen van gemeenschapsvorming bijvoorbeeld, of bij het creëren van (fysieke en mentale) ruimtes waarin ouders elkaar kunnen ontmoeten. Eigenlijk hebben ze een belangrijke rol

als facilitator van onze opvoeding: zij kunnen mee nadenken over de ideale omstandigheden voor ouders om hun kinderen op te voeden. Pedagogen zorgen als het ware voor de vorm, ouders voor de inhoud. Uiteraard is er ook wetenschappelijk onderzoek nodig. Maar je kan de resultaten daarvan niet zomaar opdringen aan ouders. Neem nu die typische vraag die ik als pedagoog vaak krijg: hoeveel uur per dag mag mijn kind gamen? Daar kan je toch niet zomaar een antwoord op geven? Alles hangt af van de context: vind je het als ouder belangrijk dat je kind vooral boeken leest, of gamet? Tussen haakjes: uit onderzoek blijkt dat gamen goed is voor de ontwikkeling. (glimlacht) Als ouder moet je sowieso keuzes maken. Zelf vind ik het bijvoorbeeld niet fijn als mijn kinderen naar FC De Kampioenen kijken. Niet omdat ik iets tegen televisie heb, maar omdat er in die serie een seksistisch beeld wordt opgehangen van de man-vrouw-relatie. Maar daar hebben we blijkbaar minder problemen mee dan met gewelddadige games.’

EXPOO: Heeft opvoedingsondersteuning volgens jou ook een maatschappelijke functie?

Stefan Ramaekers: ‘Zeker. Op dit moment zitten we allemaal in een soort verkrampde houding als het over opvoeding gaat. We denken te caussaal: als een ouder zus doet, zal het kind zo reageren. Eigenlijk zouden we moeten terugkeren naar het idee van collectieve solidariteit. We zijn allemaal mee verantwoordelijk voor de opvoeding van de nieuwe generatie. Neem nu die GAS-boetes. Ik begrijp wel dat die gebruikt worden om iets te doen tegen slukstorters, bijvoorbeeld. Maar ik vind het totaal onaanvaardbaar dat we zulke boetes ook gebruiken om jongeren te straffen. Het blijven toch jongeren? Waarom mogen die niet met hun schoenen op de bank zitten? Of hun boterhammen opeten op straat? Het lijkt wel alsof we alleen nog met jongeren willen samenleven als ze in onze – volwassen – hokjes passen. Als wij vroeger een papiertje op straat gooiden, kregen we een berisping van de volwassenen die daar

rondliepen. Nu krijgen ze een boete. Dat wil zeggen dat we onze collectieve verantwoordelijkheid uit handen geven: de opvoeding van die generatie is onze zaak niet, de overheid moet het maar oplossen. Heel spijtig.’

EXPOO: Binnenkort komen er overal Huizen van het Kind. Nog zoiets waar je vrij kritisch tegenover staat.

Stefan Ramaekers: ‘(lacht) Ik heb zo mijn twijfels bij de combinatie van preventieve medische zorg en opvoedingsondersteuning. Maar veel hangt af van de manier waarop die Huizen vormgegeven worden. Is het één open ruimte, met allerlei deuren naar specialisten? Dan creëer je een soort panopticon waarin ouders langs alle kanten in de gaten worden gehouden. Niet bepaald de geschikte omgeving voor een gezellige babbel. Een van mijn studenten heeft vorig jaar onderzoek verricht naar de activiteiten in een consultatiebureau van Kind en Gezin. Daar was alles voorzien om ouders met elkaar te laten praten: een speelhoek voor de kinderen, een warme wachtruimte,... Maar de resultaten waren ontvondend: de meeste ouders zaten de hele tijd naar hun smartphone te kijken en er werd geen woord gewisseld. Dit zal radicaal klinken, maar misschien zouden we die Huizen van het Kind helemaal anders moeten aanpakken. Gooi alle formele instanties eruit en maak er ontmoetingsruimtes van, voor en door ouders. Al is dat misschien iets te drastisch, voorlopig. (glimlacht) Maar dan moeten we er tenminste voor zorgen dat ouders zelf ook een belangrijke rol kunnen spelen in die Huizen.’

HET LIJKT WEL ALSOF
WE ALLEEN NOG
MET JONGEREN
WILLEN SAMENLEVEN
ALS ZE IN
ONZE - VOLWASSEN -
HOKJES PASSEN.

Het levenselixer van opvoedingsondersteuning

What's in a name?

Een definitie vinden voor het begrip opvoedingsondersteuning is één ding. Maar dan zijn er nog talloze andere begrippen die keer op keer terugkeren in gesprekken over opvoeden en ondersteuning. Laagdrempeligheid bijvoorbeeld. Of empowerment: nog zo'n populair woord. EXPOO vroeg aan enkele professionals tekst en uitleg.

1

EMPOWERMENT

Ouders, kinderen en gezinnen beschikken over krachten en groeimogelijkheden. Dat is de basisgedachte achter empowerment. Het komt er op aan om samen met het gezin die krachten in het vizier te krijgen. Je kan vertrekken vanuit hun eigen ervaringen, die nadien nog uitgewisseld kunnen worden met andere ouders (zoals bij 'goede ouderervaringen'). Zulke ervaringen zijn onlosmakelijk verbonden met sterktes, maar ook met kwetsbaarheden. Wat maakt hen sterk, wat raakt hen, wat hindert hen, wie of wat ondersteunt hen? Het is een proces van inzicht verwerven en reflecteren, maar je moet ook persoonlijke en maatschappelijke barrières overwinnen. En zoeken

naar manieren om hen (opnieuw) meer greep te geven op hun eigen situatie en omgeving. Ook de omgeving zelf moet daarvoor kansen creëren. Het vraagt van ons allemaal – diensten, voorzieningen en de ruimere samenleving – een inspanning om tegemoet te komen aan de noden en mogelijkheden van ouders.

Kristien Nys,
onderzoekster/lector
aan het Hoger Instituut voor
Gezinswetenschappen (HUB)

2

LAAGDREMPELIGHEID

Obstacles are in the eye of the beholder. Drempels genoeg, wanneer ouders met een opvoedingsvraag zitten en op zoek gaan naar ondersteuning. Durven erkennen dat ze het even niet meer weten, zich een weg banen in het aanbod en dan die eerste stap wagen, ergens aankloppen en niet weten wat er hen te wachten staat,... Zelfs als de ondersteuning 'naar hen toekomt', blijft het een spannende onderneming. Of het nu reële of veronderstelde obstakels zijn, als begeleider moet je altijd beseffen dat jij deze barrières – samen met de ouders – naar beneden kunt halen. Hoe? Het begint bij het eerste contact. Of dat nu ter plaatse gebeurt in je organisatie, of wanneer je outreachend werkt: verwelkom ouders op een hartelijke

manier, toon van bij het begin oprechte interesse. Wees authentiek en beschikbaar. Vul niet in maar luister aandachtig naar wat ouders te vertellen hebben. Schenk vertrouwen en werk verbindend, door niet te beoordelen of al tussen te komen. Maak haalbare en realistische afspraken op het ritme van elk gezin. Bied perspectief en wees aanwezig. Kortom, kijk met volle aandacht naar wie voor je staat, voorbij cultuur, taal en klasse. En vooral: hou het niet bij woorden en goede bedoelingen, maar doe en ga samen op weg.

Sigrid Arents,
coördinator Huis der Gezinnen

3

METHODISCH WERKEN

Je begint met een omschrijving van wat je wil bereiken: concrete, haalbare kortetermijndoelen, maar ook abstractere doelstellingen. Daaraan koppel je dan de manier waarop je deze doelen wil bereiken. Je omschrijft heel concreet hoe de activiteit moet worden uitgevoerd (het proces). En nadien evalueer je hoe het proces verlopen is en of de doelen bereikt zijn. Als het nodig is, kan je bijsturen. Methodisch werken sluit aan bij 'reflectief handelen'. Zichzelf voortdurend vragen stellen over waarom, voor wie en hoe je iets doet. Zo ontstaan er nieuwe ideeën, die dan weer kunnen leiden tot creatieve aanpassingen. Daarnaast schept methodisch werken een goed kader

om te werken volgens de noden van ouders. Je voert niet zomaar routineus een aantal vaste elementen uit binnen een praktijk. Zo'n methodiek mag geen vast stramien zijn, dat praktijkwerkers belemmert of minder flexibiliteit geeft. Een methodiek tekent de lijnen uit, maar ouders en begeleiders moeten de kans krijgen om die lijnen zelf in te kleuren.

Karla van Leeuwen,
docent KU Leuven en
onderzoekster bij de
Onderzoekseenheid
Gezins- en orthopedagogiek

4

OUDERS CENTRAAL

Je moet ervan uitgaan dat elke ouder het beste wil voor zijn kinderen. Maar wat de ene als ondersteunend ervaart, kan voor de andere eerder belemmerend zijn. Laat je eigen waarden en normen los en sta open voor hun verhaal. Elke ouder is een expert van zijn eigen levensverhaal. Dit is volgens ons dé basismentaliteit voor opvoedingsondersteuning. En toch is het ook de grootste valkuil voor veel welzijnswerkers. We zijn vooral opgeleid om problemen te helpen oplossen, doelstellingen te formuleren en te evalueren. Het 'hulpverleners' zit er bij ons ingebakken, het 'ondersteunen' nog te weinig. Als je ouders centraal stelt, dan staat hun verhaal centraal. Als ondersteuner

moet je enkel luisteren. Reageer pas als er om een reactie wordt gevraagd. Vaak is iemand zijn verhaal laten vertellen, de eerste en belangrijkste vorm van steun. Ouders 'erkennen' en hen andere oudersituaties laten 'herkennen': zo creëer je positieve energie. Succeservaringen delen, informatie uitwisselen, onzekerheden en hindernissen herkennen bij andere ouders.

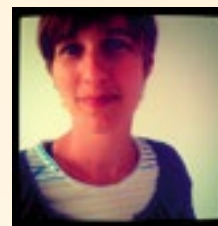
Patrick Blondé,
directeur Opvoedingshuis -
Ontmoetingshuis Oostende

Het perfecte ingrediënt

Eieren, bloem, boter en suiker: iedereen kent wel het recept van een eenvoudige cake.

Maar wat is hét onmisbare ingrediënt bij opvoedingsondersteuning?

EXPOO vroeg het aan enkele mensen uit de praktijk.

Ik vind het zalg om in de keuken te staan. Alleen (om even tot rust te komen), maar ook met mijn man (om

samen het alledaagse leven te overlopen) en de kinderen (samen deeg kneden, het brood zien rijzen en het nadien samen opsmullen – héérlijk is dat). Maar als ik op zondag eens zin heb om een taart te bakken, blij ik natuurlijk niet alle ingrediënten in huis te hebben. Nu ik erover nadenk: eigenlijk heb ik vrijwel nooit alles in huis om een recept te volgen. Dus verander ik er altijd wel iets aan. Soms wil een cake daardoor niet rijzen, of valt een combinatie toch niet zo mee. Maar meestal bricoleren we net dàardoor iets onverwacht lekkers.

Een recept schrijven als je er zelf zelden een volgt? Evident is het niet. En al helemaal niet als het over zoiets complex als opvoeding gaat. Ik kan niet zeggen hoe het moet, hoewel veel mensen dat nu net verwachten van een opvoedingsondersteuner.

Wel kan ik makkelijk een handvol cruciale ingrediënten opsommen: warmte, liefde, tijd, structuur, affectie, geborgenheid, stimulerend, humor... Maar hoeveel gram je nodig hebt van het ene, en wat nu precies de gaartijd is: dat verschilt van kind tot kind, van ouder tot ouder en van context tot context.

Van mij hoeft je dus geen secret ingrediënt voor opvoedingsondersteuning te verwachten. Wat volgens mij belangrijker is dan het recept, is het samen eten. De tijd nemen om te genieten van het eten, terwijl je vertelt, lacht en luistert. Het kan enorm veel deugd doen om van je vrienden te horen dat het bij hen ook weleens pure chaos is. Vertellen over de kinderen en toegeven dat je niet altijd weet of wat je doet nu echt wel 'het juiste' is. Dat doet zo'n deugd. Je ouders, vrienden en familie die weer eens kunnen bijspringen: onmisbaar. Voor mij draait alles dus om samen delen. Dat maakt van opvoeding iets lekkers. Smakelijk!

Hester Hulpia, projectmedewerker VBJK

(Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen)

Eigenlijk koop ik vooral kookboeken voor de foto's. Ze geven me goesting. Inspiratie. Een recept van A tot Z volgen, is

zelden aan mij besteed. Omdat er altijd wel een ingrediënt nodig is dat ik niet in huis heb. En omdat het altijd eenvoudiger wordt voorgesteld dan het is.

Zo werkt opvoedingsondersteuning ook voor mij, als mama. Ik haal veel inspiratie uit wat ik andere ouders zie doen of hoor vertellen. Artikels en boeken over opvoeden hebben me al

veel input geleverd, maar nooit volgde ik hun inzichten voor de volle 100 procent. Ik hou niet zo van stappenplannen en tipsheets (al heb ik er voor mijn werk ooit wel aan meegeschreven). Nochtans: een bruikbare tip, precies op het juiste moment, vind ik heel fijn. Maar alleen als die voortkomt uit warme betrokkenheid en een gezonde dosis realiteitszin. Daarmee is de vergelijking met een kookrecept rond: het ziet er altijd eenvoudiger uit dan het is.

Katrijn Kelchtermans, mama van 3 pittige zonen en diensthoofd Opvoedingsondersteuning en Jeugdwelzijn in de provincie Limburg

Overtuigd

van opvoedingsondersteuning

Opvoedingsondersteuning groeit en bloeit. Als we één ding duidelijk willen maken met dit magazine, dan was het dat wel. Maar net zoals de kijk op opvoeden evolueert, verandert ook de visie op opvoedingsondersteuning. Om af te sluiten, willen we nog 8 ideeën meegeven, gebaseerd op kennis en expertise, verzameld in nauwe samenwerking met 'het veld'. Voor EXPOO zijn ze belangrijke ankerpunten bij de verdere uitbouw van opvoedingsondersteuning. Of meer nog: voor de brede steun aan gezinnen met kinderen en jongeren.

1.

Kies voor een positief beleid

EXPOO gaat voluit voor een positieve visie op opvoeding en opvoedingsondersteuning: de kracht en de mogelijkheden van kinderen en ouders staan centraal. Wie ouders en opvoeders wil ondersteunen bij een positieve opvoeding, moet ook werken aan een positief kind- en gezinsbeleid. Daarom moet het beleid verder kijken dan tekorten, problemen en risicofactoren. Dat is volgens EXPOO dé garantie voor een gezonde positieve opvoeding, een succesvolle schoolcarrière, talentontwikkeling en een actieve participatie op school en in de samenleving.

2.

Schreeuw het van de daken: gisteren, vandaag en ook morgen

Positief opvoeden: gemakkelijker gezegd dan gedaan? Soms wel, soms niet. Maar één ding is zeker: onze samenleving heeft nog altijd nood aan verdere sensibilisering over opvoeden en de mogelijkheden van opvoedingsondersteuning. We moeten de taboes over opvoeden doorbreken met een positief verhaal. Want ook al loopt het meestal goed, soms is opvoeden ook knap lastig. En dan doet het deugd om je hart te luchten. Veel ouders praten over hun gedachten, bekommernissen, vragen en zorgen met hun directe omgeving: familie, vrienden, collega's, andere ouders aan de schoolpoort of opvoedingsondersteuners. Het is belangrijk dat we die ruimte blijven creëren, dat we het van de daken schreeuwen en de media zoveel mogelijk betrekken bij deze zaak.

3.

Opvoedingsondersteuning begint bij een gezinsvriendelijke omgeving

Gezinnen hebben recht op een plek waar kinderen goed kunnen opgroeien. Die plek is veel breder dan alleen de eigen (t)huis. Iedereen heeft recht op een gezond huis, een speelvriendelijke omgeving... Maar gezinnen moeten ook kunnen rekenen op kwaliteitsvolle basisvoorzieningen: een consultatiebureau, kinderopvang, een vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren, aangepast onderwijs... Kinderen opvoeden, dat doe je samen!

4.

Samen opvoeden is werken aan een geïntegreerd beleid

Overal waar kinderen en ouders komen, wordt er opgevoed. Opvoedingsondersteuning is geen geïsoleerd gegeven: het hangt samen met de inrichting van een maatschappelijke context. In de Huizen van het Kind wordt opvoedingsondersteuning een van de belangrijke pijlers, binnen een ruimer geheel. Door verschillende activiteiten, projecten, organisaties en sectoren bij elkaar te brengen, kan je de krachten bundelen en een samenhangend beleid ontwikkelen. Denk dus zo breed en 'outside of the box' mogelijk, ook in de zoektocht naar partners.

5.

Opvoedingsondersteuners zijn er als het nodig is, niet omdat het moet

In een gezinsvriendelijke samenleving is het belangrijk dat ouders en opvoedingsverantwoordelijken kunnen rekenen op steun bij het opvoeden. Goede opvoedingsondersteuning is herkenbaar, beschikbaar en toegankelijk voor alle moeders en vaders, opvoeders en professionals... De kracht van opvoedingsondersteuning is de vraaggerichte en participatieve manier van werken. Vragen van ouders beluister je met respect voor hun visie, normen en waarden. Mogelijke oplossingen werk je samen met de ouders uit, op hun maat. Zo worden de ouders versterkt in hun eigen mogelijkheden. Dan wordt opvoedingsondersteuning verrijkend en preventief.

6.

Opvoedingsondersteuning kan alleen op maat van (elke) ouder

Behoeftes van ouders verschillen. Wat de ene ervaart als steun, voelt bij de andere aan als betutteling. Daarom moeten we blijven investeren in een breed aanbod dat tegemoet komt aan diverse behoeften: informatie, advies, emotionele en sociale steun, praktische en instrumentele ondersteuning, intensievere steun, toeleiding... Dit aanbod kan uitgebouwd worden op allerlei plaatsen waar ouders komen: de Huizen van het Kind, kinderopvang, scholen, zelforganisaties, ontmoetingscentra... We weten intussen dat het de moeite loont om te investeren in opvoedingsondersteuning voor gezinnen met jonge kinderen. Maar we mogen ook de ouders met oudere kinderen niet vergeten. Vaak zitten ook zij met prangende vragen. En bij hen is het taboe meestal nog een stuk groter.

7.

Investeer in kwaliteit, nieuwe ideeën en technologieën

Een kwalitatief aanbod vertrekt steeds vanuit een expliciet referentiekader. Door te documenteren, te reflecteren, ons te laten inspireren... groeien we naar een steeds beter aanbod. Versterken van competenties van medewerkers en vrijwilligers, het inzetten van kwalitatieve methodes: het blijft altijd een 'work in progress'. Ook de behoeften van gezinnen veranderen dag na dag, jaar na jaar. Om nog te zwijgen over de wetenschap, die nieuwe inzichten en technologieën voortbrengt. Dus moet ons aanbod mee evolueren. Been mee met de ouders van nu en sta altijd open voor innovaties en mogelijkheden.

8.

Huizen van het Kind: plekken voor en van gezinnen

De Huizen van het Kind krijgen niet alleen vorm door professionals en hun aanbod. Het moeten plaatsen worden waar ouders, opvoedingsverantwoordelijken, kinderen en jongeren binnenlopen omdat ze zin hebben om daar te zijn. Plekken die gestalte krijgen door de gebruikers zelf, waar de initiatieven van burgers en professionals kunnen samensmelten. Ze vormen de sleutel tot de vermaatschappelijking van de zorg voor gezinnen en kinderen.

Slotwoord

Het durft nogal eens vergeten te worden...

Afhankelijk van welk discours men volgt, zegt men dan dat je als ouder rechten en plichten hebt. Dat je mag genieten en soms ook wel eens moeilijk kan hebben. Dat je zal worden uitgedaagd in je ouderrol en ook je kind in de ontwikkeling dient uit te dagen... Het maakt niet uit welk discours je kiest. Het hoort erbij, bij het opvoeden.

Dat je als ouder in de huidige maatschappelijke context voor andere uitdagingen wordt gesteld dan in de context van enkele decennia geleden, is een feit. Anderzijds zijn ook veel zaken hetzelfde gebleven. Het blijft zo dat je je als ouder moet gaan afstemmen op het unieke van je kind. Zoals iedere ouder zal beamen: geen enkel kind is hetzelfde en "wat voor de ene werkte, had een averechts effect op de andere". En ook als ouder reageer je niet steeds consistent. Dat is normaal. Daar heeft de concrete situatie waarin je reageert, en vooral ook wat er aan voorafging, dan weer vaak iets mee te maken.

Kunnen we stellen dat steun bij het opvoeden een evidentie is? Ja en neen. Ja, want weinigen zullen protesteren als er wordt gezegd dat je niet in je eentje opvoedt en het niet in een vacuüm vorm geeft. En neen, want niet iedereen krijgt gelijke kansen en staat voor dezelfde uitdagingen. Dan denken we in de eerste plaats aan geïsoleerde gezinnen, die om tal van redenen een afwezig of te beperkt sociaal netwerk hebben en die op de weg naar reguliere ondersteuningsbronnen veel drempels tegenkomen. Dan denken we aan gezinnen met een ruim netwerk en vele kansen, maar die met bepaalde uitdagingen in het ouderschap toch vrij alleen blijken te staan. Dan denken we aan ouders in eenoudergezinnen en in nieuw samengestelde gezinnen,...

Als overheid kunnen we mee werk maken van deze steun. Vanuit de bevoegdheid Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is het ook ons expliciet streven om deze rol optimaal in te vullen. Sinds het decreet betreffende de organisatie van opvoedingsondersteuning staat het belang van opvoedingsondersteuning op de kaart. Met het decreet betreffende de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning zetten we het belang van opvoedingsondersteuning extra kracht bij door het én te beklemtonen én in te laten bedden in het ruimere kader van de Huizen van het Kind, waarbinnen preventieve gezinsondersteuning voor alle (aanstaande) gezinnen met kinderen vorm krijgt.

Opvoedingsondersteuning maakt hier integraal deel van uit en is onlosmakelijk verbonden met het ondersteunen en verrijken van alle gezinnen met kinderen.

De klemtoon op het woord 'alle' impliceert vooreerst dat opvoedingsondersteuning dient te investeren in laagdrempeligheid, waarbij de inmiddels alom bekende "vijf B's" (beschikbaarheid, bereikbaarheid, begrijpbaarheid, betaalbaarheid, bruikbaarheid) een interessant

kader biedt. Hierbinnen gaat ook expliciet aandacht naar het wegwerken van drempels ten aanzien van ouders die drempels ervaren, zoals ouders die zich in een maatschappelijk kwetsbare positie bevinden.

Het ondersteunen en verrijken van alle ouders met kinderen impliceert, ten tweede, ook dat opvoedingsondersteuning gedifferentieerd dient te zijn. Iedere ouder en ieder kind verschilt immers in de impliciete behoefte of de expliciete vraag die hij of zij heeft.

Ten derde impliceert het dat we opvoedingsondersteuning nauw dienen te laten aansluiten bij wat ouders in het dagdagelijkse leven als ondersteunend ervaren. Dat we investeren in het versterken en verrijken van sociale netwerken. Dat we de vrijwillige inzet van burgers ten aanzien van ouders, en van ouders ten aanzien van elkaar gaan stimuleren. Dat we het 'gewone' gaan cultiveren, en inspelen op het sociaal kapitaal dat in onze maatschappij aanwezig is. Opvoeden moet immers ook 'gewoon' blijven.

Om als ondersteunend te worden ervaren door ouders en kinderen, is een vierde, extra, ingrediënt nodig die opvoedingsondersteuning de finesse geeft die het nodig heeft en dat is duurzaamheid, zowel in aanbod als in persoonlijke contacten. Enkel op die manier kunnen ouders blijvend ervaren dat er in de maatschappij positieve aandacht is voor hen en voor hun kinderen.

We nodigen u van harte uit om verder met ons mee te bouwen aan een samenleving die investeert in het ondersteunen en verrijken van aanstaande gezinnen en van gezinnen met kinderen, opdat ouders hun ouderrol versterkt kunnen opnemen en opdat kinderen 'rijk' kunnen opgroeien.

Ik dank EXPOO voor dit geslaagde initiatief, en dank u voor de talloze ideeën en uw dagelijks engagement om een waar verschil te maken voor (aanstaande) gezinnen met kinderen.

Jo Vandeurzen

Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Mag het ietsje meer zijn?

1.650.000 Belgen hebben een inkomen onder de armoedegrens

Steun onze campagne "Geen nieuwe federale regering zonder het optrekken van inkomens en uitkeringen tot de armoedegrens".

Teken onze petitie op www.netwerktegenarmoede.be/petitie

Blijf op de hoogte en volg ons op Facebook

facebook

www.gezinsbond.be

vind je leuk

Bericht

vinden wij leuke uitgaven

Delen

10 personen vinden dit leuk

Bijtanken over opvoeden @ home biedt de kans om bij je thuis een knus groepsgesprek over opvoeden te organiseren.

Praten over opvoeden bij je thuis
www.gezinsbond.be/bijtanken

Een gespreksbegeleider met de nodige opvoedingsbagage bewaakt het groepsproces. Kortom, een boeiende babbel in je eigen vertrouwde omgeving!

Gezinsbond zoekt voor jou een babysit in je buurt. Bovendien is er een uitgebreide verzekering voor de babysit en je kinderen.

Babysit nodig?
www.gezinsbond.be/kinderoppas

Als je lid bent/wordt van de Gezinsbond, zoeken onze vrijwilligers voor jou de geschikte kinderoppasser.

Ontdek ook ons ander aanbod over opvoeden
www.gezinsbond.be/opvoeden

De Gezinsbond wil ouders ondersteunen bij de opvoeding van hun kinderen.

Kruiswoordraadsel

VERTICAAL

1. meest gebruikte afkorting voor opvoedingsondersteuning
2. iedereen heeft ze
4. bij opvoedingsondersteuners minst gebruikte sociaal medium
6. ik keer tevreden terug
7. eigenschap van een elatiek
8. ook op recepties van doen
10. in opvoedingsondersteuning hoef je er hiervoor geen twee te kopen
11. eigen aan opvoedingsondersteuning, maar hoe bewijs je het?

HORIZONTAAL

3. een negatieve kijk is uit den boze (twee woorden, aan elkaar)
5. hier val je met de deur in huis
9. twee woorden die het voor iedereen mogelijk maken (twee woorden, aan elkaar)
12. gereedschapskist

Colofon

Het Magazine Opvoedingsondersteuning is een eenmalige uitgave van EXPOO, het expertisecentrum opvoedingsondersteuning van de Vlaamse overheid. EXPOO bedankt iedereen die aan deze publicatie heeft meegewerkt.

Inhoud en concept: Nele Travers en Steven Strynckx, EXPOO, **Redactie:** Stefanie Van den Broeck, **Vormgeving:** LDV United, **Fotografie:** Wouter Appeltans (foto Katrien Verhegge, minister Jo

Vandeurzen), Steven Strynckx (foto Stefan Ramaekers), **Verantwoordelijke uitgever:** Katrien Verhegge, Kind en Gezin, Hallepoortlaan 27, 1060 Brussel.

Contactgegevens

Heb je vragen of bedenkingen bij de inhoud van dit magazine? Wil je meer uitleg bij een onderwerp? **Contacteer EXPOO.** EXPOO, Hallepoortlaan 27, 1060 Brussel 02 533 13 43, info@expoo.be

Overname van artikels uit dit magazine is geen probleem, mits je duidelijk de bron vermeldt: 'Magazine Opvoedingsondersteuning, EXPOO, 2013'. De foto's en illustraties in dit magazine zijn auteursrechtelijk

beschermd. Lees dit magazine online op www.expoo.be.

Een forum waar knowhow over opvoedingsondersteuning alle kansen krijgt.

EXPOO is het Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning van de Vlaamse overheid.
EXPOO verzamelt en verspreidt kennis en expertise over opvoeden en opvoedingsondersteuning.
We organiseren dialoogmomenten en congressen, vormingen en trainingen.
We ontwikkelen producten en tools ter ondersteuning van actoren uit
het brede werkveld opvoedingsondersteuning.

EXPOO Hallepoortlaan 27 - 1060 Brussel - 02 533 13 43 - info@expoo.be - www.expoo.be
Vind ons ook op

